

Siiri Partanen

Mistä kaikki lähtee?

Sävellyksinspiraatiota etsimässä

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Pop/jazz-musiikin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

3.5.2013

Tekijä(t) Otsikko	Siiri Partanen Mistä kaikki lähtee? – Sävellyksinspiraatiota etsimässä
Sivumäärä Aika	39 sivua + 10 liitettä 3.5.2013
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Koulutusohjelma	Pop/jazz-musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Soitonopettaja
Ohjaaja(t)	Lehtori Jukka Väisänen Lehtori Antti Rissanen
<p>Inspiraatio on termi, jota käytetään päivittäin työssä kuin työssä, alalla kuin alalla. Opinnäytetyöni tarkoitus on kartoittaa, mitä termi inspiraatio tarkoittaa säveltäjän työssä, mikä sen merkitys on säveltämisen aloittamisessa ja miten se vaikuttaa sävellysprosessiin. Työn tutkimusmateriaalina käytän omia sävellyksiäni ja kokemuksiani erityylisten kappaleiden säveltämisestä.</p> <p>Olen listannut sävellykseni, määritellyt niiden tyylilajit ja jakanut kappaleet itse laatimiini inspiraatiokategorioihin. Työni on tutkimustyö, jonka tavoitteena on avata termiä inspiraatio ja tehdä havaintoja niistä asioista, jotka ovat merkittävimpiä inspiraation lähteitä sävellystyössäni. Inspiraatiokategoriat ovat myös osaltaan opinnäytetyöni tulos, sillä ne ovat syntyneet sen prosessin aikana, kun olen tulkinut kappaleitani, vertaillut niitä ja palannut analysoimaan niiden syntyhetkiä.</p> <p>Työssäni kuvailen jokaisen kategorian ja selvennän, millä perusteella kategoriat on luotu. Yksi inspiraatiokategoria koostuu aina useista pienistä inspiraation lähteistä, joita olen listannut ja kuvailut. Lisäksi kuvailen muutamaa valitsemaani kappaletta tarkemmin ja kirjoitan kyseisten kappaleiden säveltämisestä, siitä mitkä asiat ovat innoittaneet säveltämään kyseiset kappaleet ja miten koko prosessi on edennyt inspiraatiohetkestä lopullisen version syntyyn. Olen todennut, että inspiraatio saattaa iskeä useamman kerran kappaleen sävellysvaiheessa ja muuttaa alkuperäistä sävellysideaa melko radikaalistikin.</p>	
Avainsanat	Inspiraatio, säveltäminen, sävellysprosessi, tunnetila

Author(s) Title	Siiri Partanen Where Does It All Begin? - Finding inspiration for composition
Number of Pages Date	39 pages + 10 appendices 3 May 2013
Degree	Bachelor of Music Education
Degree Programme	Pop & Jazz Music
Specialisation option	Drum teacher
Instructor(s)	Jukka Väisänen M.Mus, Antti Rissanen M. Mus
<p>Inspiration is a term used every day on every job, in every sector. The aim of this thesis is to identify what the term inspiration means at composer's work, what is the importance of inspiration and how does it affect the composition process. As the research material I used my own compositions and my experiences on composing different kind of music.</p> <p>I have listed my compositions, defined their genres and divided the pieces to inspiration categories which I have created myself. My thesis is a research and my intention is to try to simplify the term inspiration and make observations of the things that are the main sources of inspiration in my composing. The inspiration categories are also a result of my thesis, as they developed during the process when I interpreted my songs and analyzed their creation.</p> <p>In my thesis I have described each inspiration category and clarified the basis on which categories have been created. One category consists of many different things that I have found inspiring. I described a few selected pieces of mine in greater detail and explained the whole composing process of those songs from the moment I got inspired until the moment I wrote the last version of the song. I have found that inspiration might strike more than once during the composing process and that might change the original idea of the song.</p>	
Keywords	Inspiration, composition, composing, emotion

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Tutkimuskysymykset	1
1.2	Tutkimusmenetelmä	2
2	Katsaus säveltäjyyttä käsittelevään kirjallisuuteen	2
3	Oma säveltäjäyteni	3
4	Inspiraatio	5
4.1	Tunnetila ja mieliala	7
4.2	Inspiraatiota etsimässä	7
5	Päänsisäisiä kuvia – instrumentaalimusiikin säveltäminen	9
6	Niin paljon sanottavaa – laulun sanoittaminen	11
7	Oman instrumentin vaikutus sävellykseen	13
8	Inspiraatiokategoriat	14
8.1	Henkilökohtainen aihe	15
8.2	Tyyppi tai tapahtuma	16
8.3	Tilaus	17
8.4	Musiikillinen tekijä	19
8.5	Ympäristöstä napattu aihe	20
9	Tilasto kappaleistani	21
10	Yhtye – säveltäjän ydinperhe	25
10.1	Trio Punahilkka	25
10.2	Vihreät Valot	25
10.3	Berlin Nun	26
10.4	Suurvisiiri	26
11	Kappaleeni	26
11.1	Kalamektus	26
11.2	Song for my cymbal (she's a lady)	27

11.3	Erikoinen	28
11.4	Juna-asema	29
11.5	Kesätaikoja	30
11.6	Take out your Tambourine	32
11.7	Ensimmäinen elokuuta	33
11.8	Ei ne mene hukkaan/Lumibiisi	34
12	Pohdinta	36
	Lähteet	38
13	Tutkimusaineisto	39
	Liitteet	
	Liite 1. Kalamektus, nuotti	
	Liite 2. Song for my cymbal (she's a lady), nuotti	
	Liite 3. Juna-asema, lyriikat ja nuotti	
	Liite 4. Kesätaikoja, lyriikat ja nuotti	
	Liite 5. Take out your tambourine, lyriikat ja nuotti	
	Liite 6. Ensimmäinen elokuuta, nuotti	
	Liite 7. Ei ne mene hukkaan, lyriikat	
	Liite 8. Lumibiisi, lyriikat	
	Liite 9. Erikoinen, lyriikat	
	Liite 10. Äänite	

1 Johdanto

”Mä olin kaipaillut sitä jo pitkään.
 Odotin sitä kuin kuuta nousevaa.
 Etsin, tuskastuin ja luulin, että se on kadonnut minusta.
 Ehkä en kirjoittaisi enää yhtään laulua. Ikinä.”
 (Partanen 26.12.2012, sävellyspäiväkirja)

Opinnäytetyöni aihe on säveltäminen – mistä kaikki lähtee. Pohjana käytän omia kokemuksiäni säveltämisen aloittamisesta, inspiraatiosta, itse sävellystyöstä ja sen etenemisestä. Olen pitänyt sävellyspäiväkirjaa, joka on auttanut minua palaamaan niihin hetkiin, kun idea uudesta sävellyksestä on syntynyt pääni sisällä, syttynyt kirkkaana kuin uusi tähti.

Opinnäytetyöni kirjallisessa osassa keskityn arvioimaan erityylisten kappaleiden sävellysprosessia, etenkin inspiraation hetkeä. Inspiraatio itsessään on suorastaan mystinen sana, joten olen listannut konkreettisia asioita, jotka innostavat säveltämään erityylyisiä kappaleita. Työssäni tutkin, mitä tapahtuu sen jälkeen kun idea uudesta sävelmästä on tullut päähäni, sillä kaikki syttyneet tähdet eivät ole pysyneet tähtikartalla, vaan osasta on tullut lyhyitä, lähes huomaamattomia tähdenlentoja. Esimerkkeinä työssäni käytän omia sävellyksiäni. Olen niputtanut ja kartoittanut konkreettiset itseäni inspiroivat asiat suuremmiksi kokonaisuuksiksi ja luonut niiden pohjalta inspiraatiokategorioita, jotka ovat keskeisessä osassa opinnäytetyössäni. Niiden avulla pyrin avaamaan termiä inspiraatio.

1.1 Tutkimuskysymykset

”Odotin inspiraatiota...
 Lähipäivinä olisin ruvennut hommiin,
 jos tuota oikuttelevaa tunnetta ei olisi kuulunut,
 mutta se tuli ja sai minut kirjoittamaan, tarttumaan työhön.
 Mikä ihme on inspiraatio? Siitä haluan ottaa selvää.”
 (Partanen 26.12.2012, sävellyspäiväkirja)

Tutkimuskysymyksiäni ovat:

Millaisia sävellyksiä olen säveltänyt?

Mitä säveltäjän työkaluja käytän?

Millaisia ovat olleet inspiraatiolähteeni sävellyksissäni?

Minkälaisia inspiraatiokategorioita sävellysten perusteella syntyy?

Miten inspiraation on vaikuttanut sävellyksen lopulliseen tulokseen?

Miten pääsen alkuun säveltämisessä?

Mikä on inspiraatio ja mikä säveltäjää inspiroi?

Miten sävellyksen lähtökohdat vaikuttavat sävellyksen syntymiseen?

Miten oma instrumentti vaikuttaa sävellykseen?

1.2 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyöni on tutkimus, jonka teososa koostuu nuoteista ja lyriikoista (liitteet 1-9) sekä äänitteestä (liite 10). Analysoin paljon omaa tapaani säveltää tyyliiltään erilaisia kappaleita, joilla on erilainen lähtökohta. Olen palannut sävellysten alkulähteille sävellyspäiväkirjani avulla. Sävellyspäiväkirjani toimii työssäni tutkimusaineistona, joka on auttanut minua tutkimaan, eroavatko esimerkiksi rock- ja jazzsävellysten syntymisprosessit toisistaan sekä mitä eroja on tilauksesta tehdyn kappaleen säveltämisellä ja puhtaasti oman inspiraation alulle panneen kappaleen säveltämisellä.

Olen jakanut kappaleeni inspiraatiokategorioihin, jotka olen itse laatinut ja selvennän millä perusteella olen kategoriat luonut.

Luvussa 11 tarkastelen tarkemmin muutamaa omaa erityylistä sävellystäni, joilla on ollut erilainen lähtökohta syntyä. Kuvailen inspiraatiohetkiä, sekä sävellysten valmistusprosessia.

2 Katsaus säveltäjäyyttä käsittelevään kirjallisuuteen

Työni keskeisiä käsitteitä ovat säveltäminen ja inspiraatio. Kirjoitan suurimmaksi osaksi omien kokemusteni pohjalta, mutta olen myös tutustunut aiheita käsittelevään kirjallisuuteen. Aiheesta löytyi kirjallisuutta, mutta suurin osa painottui klassiseen musiikkiin. Muutama aiheeseen liittyvä kevyen musiikin säveltämiseen paneutuva teos kuitenkin löytyi. Tutkin myös muutamaa teosta kirjoittamiseen liittyen, sekä muutamaa inspiraatiota käsittelevää artikkelia.

Heikki Salon *Kahlekuningaslaji* (2006) osoittautui erittäin käytännönläheiseksi teokseksi ja oli todella mielenkiintoinen. Salon kirjaan kokoamat tehtävät ovat hauskoja ja kokeilemisen arvoisia. Salo on analysoinut ja avannut laululyriikan kirjoittamisprosessia hyvin tarkasti ja kaikkine esimerkkeineen ja vinkkeineen teos on lukemisen arvoinen, oli lukija sitten aloitteleva lauluntekijä tai jo kokenut biisinkkari. Kirja suorastaan inspiroi kirjoittamaan.

Teokset *Minä säveltäjä 1* (Hako. 2002), *Minä säveltäjä 2* (Torvinen, Tuovinen, Hako. 2002) ja *Ammatti: Säveltäjä* (Hako, Nieminen. 2006) ovat jatko-osia teokselle *Miten sävellykseni ovat syntyneet* (Salmenhaara. 1976) ja toisilleen. Niihin on koottu säveltäjien tarinoita heidän omista uristaan säveltäjinä, merkittävimmistä sävellyksistä ja kokemuksistaan säveltäjän ammatista. Teoksissa on hyvin erilaisia artikkeleita, jokainen tarina on kirjoittajansa näköinen. Sain tarinoista ideoita, kuinka lähteä kirjoittamaan pohdintaa omasta säveltäjäydestäni. En kuitenkaan tarkoituksella viittaa kyseisiin teoksiin, sillä tarinat ovat kunkin säveltäjän henkilökohtaisia pohdintoja ja kuvauksia omasta urastaan, teoksistaan ja säveltäjäydestään. Tässä työssä pohdin enemmänkin omaa säveltäjäyyttäni ja inspiraation vaikutusta siihen.

Lista joistakin säveltäjäyttä käsittelevistä kirjoista:

- Hako, Pekka; Nieminen, Risto 2006. *Ammatti: Säveltäjä*. Helsinki: Like.
- Salmenhaara, Erkki 1976. *Miten sävellykseni ovat syntyneet*. Helsinki: Otava.
- Hako, Pekka 2002. *Minä, säveltäjä 1*. Helsinki: Summa.
- Torvinen, Juha; Tuovinen, Pekka 2002. *Minä, säveltäjä 2*. Helsinki: Summa.
- Jimmy, Webb 1998. *Tunesmith*. New York: Hyperion.
- Salo, Heikki 2006. *Kahlekinungaslaji*. Keuruu: Like

3 Oma säveltäjäyteni

Opinnäytetyöni tutkimusaineisto on suurimmaksi osaksi minun kynästäni peräisin. Omat sävellykseni, omat kokemukseni inspiraatiosta ja säveltämisestä sekä oma sävellyspäiväkirjani, johon olen koonnut tuntemuksiani, toimivat työni keskeisenä tutkimusaineistona. Koen siksi tärkeäksi raottaa lukijalle hieman omaa taustaani. Mistä kaikki lähti kun minä aloin säveltää?

Ennen opintojani Metropolian ammattikorkeakoulussa valmistuin muusikoksi Jyväskylän ammattopiston konservatoriosta. Pääinstrumenttini on rummut, joita olen soittanut kymmenvuotiaasta lähtien. Haaveissani olen aina halunnut tulla isona rumpaliksi. Kuitenkin vasta peruskoulun viimeisellä luokalla, kun jatko-opintopaikan hakeminen tuli ajankohtaiseksi ymmärsin, että musiikki on se asia, jonka ympärillä haluan pyöriä. Päästyäni opiskelemaan musiikkia täysipäiväisesti varmistuin asiasta. Minä tosiaan tarvitsin rytmiä johon asettaa askeleeni, säveliä joita seurata, harmoniaa jonka päälle rakentaa. Muiden luoma sävellysten maailma tuntui suurelta, muttei tarpeeksi suurelta. Halusin yrittää luoda myös pienen maailmankolkan omia sävellyksiäni varten.

Vaikka ajatus jo kuohutti mieltäni, säveltämisen aloittaminen oli hankalaa. Koin olevani vain rumpali, säveltäjäksi liian kokematon, liian tietämätön, liian huono musiikin teoriassa. Omista vajavaisuuksistani piittaamatta aloin säveltää aluksi instrumentaalimusiikkia *Trio Punahilkka* -nimiselle jazzbändille, jossa soitin silloin ja soitan edelleen. Osittain minut ajoi sävellystyöhön myös se, että halusimme kyseisen bändin kanssa kovasti saada omaa materiaalia ohjelmistoomme ja minä uteliaana ihmisenä otin inspiroivan haasteen vastaan.

Tuolloin en vielä pitänyt itseäni missään nimessä kykenevänä sanoittamaan kappaleita. Olinhan edelleen vain rumpali. Jos nyt jotenkin sain sävelet laitettua paikoilleen, niin tuskin kielten maailmaan kajoaisin: liian tietämätön, liian kokematon, liian huono kirjoittamaan. Vain rumpali. Niinpä sävelsin tyylilajiltaan lähinnä jazzia ja poppia sekoittelevaa instrumentaalimusiikkia triollemme, en vielä muille bändeilleni, vaikka soitin useammassa yhtyeessä.

Ensimmäisen opiskeluvuoteni Metropolian ammattikorkeakoulussa jatkoin instrumentaalimusiikin säveltämistä verkkaiseen tahtiin, kunnes eräänä aamuna heräsin ja minulla oli kamalasti sanottavaa:

”Herään silmät turvoksissa, olen yksin tässä suuressa kaupungissa.
Minä tavallinen maatiainen, ei olo ole vielä turvallinen.”

(Partanen: 2010, Reissumiehen kissa -sävellyksen tekstistä)

Ensimmäinen sanoittamiseen johtanut inspiraatio sai alkunsa henkilökohtaisesta aiheesta. Tarpeistani pukea henkilökohtaisen elämäni pienet ja suuret käänneet säveliksi tuli krooninen tila. Inspiraatio ilmoitti itsestään säännöllisin väliajoin ja ajoi minut säveltämisen lisäksi sanoittamaan.

Muille yhtyeille aloin kirjoittaa lauluja lähinnä haastaakseni itseni. Huomasin, että inspiraation voi löytää muualtakin kuin oman elämän pyörteistä. Ylen *Uusi päivä* -televisiosarjaan pääsin töihin syksyllä 2010 ja sen myötä aloin kirjoittaa joitakin kappa-leita sarjassa esiintyvälle *Vihreät Valot* -yhtyeelle. Englanninkielisiä tekstejä en usko-nut ikinä kirjoittavani, mutta siihenkin haasteeseen tartuin lopulta vuonna 2011 *Berlin Nun* -yhtyeen myötä.

Kiinnostus, innostus, harjoitus ja avoin mieli veivät minua yhä syvemmälle säveltämi-sen syövereihin ja sen lisäksi, että jatkoin jo sitä mitä olin koko ajan tehnyt, aloin tietoi-sesti kehittää itseäni säveltäjänä. Hakeuduin koulun tarjoamille sävellys- ja sovitustun-neille, sävelsin ja sovitin erilaisille kokoonpanoille, ja ollessani opiskelijavaihdossa Sveitsissä, pääsin Edward Partykan yksityisille sävellystunneille puoleksi vuodeksi.

Koen yhä olevani aivan alkutaipaleella säveltämisen suhteen, mutta olen oppinut että uteliaisuus vie pitkälle, eikä avoimelle mielelle löydy liian suuria haasteita. Ei vaikka olisikin lähtökohtaisesti ”vain rumpali”.

4 Inspiraatio

Inspiraatio on tila. Se on oikukas tunnetila, joka heittelee kuin sää. Toisinaan on sees-teistä ja aurinkoista, ei mitään sanottavaa, ei mitään kommentoitavaa. Tuulisella säällä saattaa olla vaikea pitää kiinni mistään, ideoita paiskautuu vasten kasvoja, mutta mi-kään ei ole pysyvää ja kaikki ideat karkaavat käsistä. Tuuli kirvelee silmiä, mutta silti on yritettävä pitää silmät auki. Painostava ilma ennen myrskyä saa mielen levottomaksi. Ilma on kosteaa. On vaikea keskittyä muuhun kuin hengittämiseen ja vaikka ilma on paksua, sitä ei voi koskettaa, siihen ei pääse käsiksi. Ei riitä, että vesipisaroita ripsii sinne tänne, päälle on saatava kunnon myrsky, joka vapauttaa energiaa, puhdistaa ilmaa ja poistaa painostavan kosteuden. Toisinaan salama iskee niin yllättäen, ettei siihen ehdi reagoida, mutta jos myrsky jää päälle, se voi kestää useita tunteja. Ja kuten sanonta kuuluu, myrskyn jälkeen on aina poutasää. Aaltomaisin liikkein inspiraatio vir-taa meihin ja pois meistä aivan hallitsemattomasti.

”Yksi vaihtoehto on alkaa vain kirjoittaa. Voi kuulostaa idioottimaiselta alkaa suoltaa tekstiä paperille ilman päätä tai häntää, mutta olen huomannut että se kannattaa. Varttitunnin kun kirjoitat kummallisia lauseita, inspiraatio tulee ja vie sinut eteenpäin.” (Salo 2006, 20)

Kun säätiedotus lupaa myrskyä, sitä voi joko jäädä odottamaan sisälle tai ottaa riskin ja lähteä retkelle joka tapauksessa. Inspiraatio on avartava kokemus, mutta jos se rajoittaa omia luomishetkiä, kääntyy se ystävistä viholliseksi. Mahdollisuuden sijaan siitä tulee rajoite ja yllättäen hidaste onkin este. Työhön siis kannattaa tarttua oli päällä inspiraatiotulva tai täysin kuiva kausi. Sade tulee aikanaan, mutta sadetanssin tanssiminen on turhaa. On parempi ottaa ohjat omiin käsiin kuin toivoa ja haaveilla.

Facta 2001 (Werner Söderström Oy 1981, 539) tietosanakirjassa inspiraatio on selitetty kolmella eri tavalla. Sana itsessään tulee latinan kielestä ja tarkoittaa sisäänhengitystä. Sen vastakohta on ekspiraatio, eli uloshengitys. Toinen selitys on kenties se kaikista tutuin: ”Luova innoitus, innostus.” Kolmas selitys on täysin teologinen: ”Jumalallisen vaikutus ihmisen henkeen, mikä saa aikaan sellaista, mihin ihminen ei kykene omin voimin.” (Werner Söderström Oy 1981, 539). Tämän selityksen mukaan *Raamatun* kirjoittajat ovat toimineet Pyhän Hengen innoittamina ja sanainspiraatio-opin (verbaalinspiraatio) mukaan *Raamattu* on näin ollen sanasta sanaan Pyhän Hengen sanelema. Innoituksena *Raamatun* kirjoittajilla on ollut niin sanottu Hengen inspiraatio (persoonainspiraatio).

Toisaalta ihminen voi uskoa myös täysin päinvastaiseen teoriaan kuin mitä teologian opit sanovat. Ainakin seuraavat lähteet kuuluttavat, että inspiraatio tulee ihmisen itsensä sisältä:

”Mitä tulee inspiraatioon ja kirjoittamiseen, muista että inspiraatio tulee sisältäsi. Sitä ei anneta taivaasta, se ei ole lahja. Se on perussääntö. Jos mäkimies saa innoituksen hyppäämisestä, laulunikkari saa sen laulujen kirjoittamisesta. Se on sisäistä kutkutusta, joka ajoittain muuttuu oivalluksiksi.” (Salo, 2006, 22)

”Inspiraatio syntyy meidän sisällämme. Se tulee meidän omasta elämästämme. Me voimme löytää sen omista kokemuksistamme, ajatuksistamme ja unelmistamme. Inspiraatio voidaan löytää elämällä, oppimalla, ja uutta kokemalla. Voimme aina saavuttaa tuon inspiraation tilan, milloin vain ikinä haluamme. Silloin me olemme aina yhteydessä omaan itseemme, ja luovuutemme virtaan.” (Kirjoittaminen 2013, www)

4.1 Tunnetila ja mieliala

Totesin aikaisemmin, että inspiraatio on tunnetila. Kirjassa *Kirjoittamisen opettajan kertomus – Kirjoittamisen opettamisesta kognitiiviselta pohjalta* (Ekström, Nora 2011. Jyväskylän Yliopisto.) erotellaan sanat emootio ja tunne toisistaan määrittelemällä tunteet osaksi emootiota, ”emootion huipentumaksi”.

”Jos tunne-elämys muodostuu useammasta samanaikaisesta tunteesta, voidaan puhua tunteen sijaan tunnetilasta.” (Ekström, Nora 2011. Jyväskylän Yliopisto)

Mieliala syntyy tunnetilan pitkittyessä, jolloin se vaikuttaa koko ihmisen havaitsemis- ja tulkintamisjärjestelmään. Ekströmin mukaan mielialat, kuten iloinen ja surullinen ovat enemmänkin pysyviä suhtautumistapoja elämään, kun taas tunteen kokemisen ihminen voi yleensä liittää johonkin tilanteeseen tai asiaan, joka on sen laukaissut. Mielialalle ei ole tällaista konkreettista syytä. (Ekström, 2011, 91.)

4.2 Inspiraatiota etsimässä

”Lauluntekijän matka alkaa jokaisen laulun kohdalla aina nollasta.” (Salo, 2006, 13)

Inspiraatio on siis hetkellinen tunnetila, muttei missään nimessä pysyvä olotila. Inspiraatiota voi kalastella, odottaa ja toivoa, mutta sen kanssa ei kannata jäädä jumittamaan. Aivan kuten postinkantajan on joka aamu noustava jakamaan posti, inspiroi se häntä tai ei, on säveltäjän sävellettävä jatkuvasti, jos hän haluaa saada jotain aikaiseksi. Inspiraatio voi hetkellisesti nopeuttaa työhön tarttumista, mutta jos sitä jää odottelamaan kuin kutsumatonta vierasta kotiovelle, saattaa joutua odottamaan ikuisesti. Karu totuus on nimittäin se, minkä Heikki Salokin kirjassaan *Kahlekuningaslaji* (2006) toteaa:

”Sinä itse olet ainoa ihminen tässä maailmassa, joka suree kirjoittamatta jääneitä laulujasi, se on varmaa. Tarvitset tunteja ja päiviä, mutta toisaalta voit käyttää hyväksesi elämän pienetkin hetket. Minä olen vuosien varrella kirjoittanut monia lauluja bussimatkoilla ja junien penkeillä.” (Salo, 2006, 12)

Kiireinen elämä ja stressin täyttämä pää ovat varmoja tapoja torjua inspiraatiota. Jos ei ole aikaa miettiä, ei ole aikaa myöskään ottaa uusia ajatuksia vastaan. Parhaat kappaleet eivät välttämättä ole niitä, jotka ovat syntyneet inspiroituneessa tilassa. Jos pitää

silmät auki, mielen avoinna ja korvat höröllään, voi idea uudesta sävellyksestä paiskautua vasten kasvoja niinkin arkipäiväisessä tilanteessa kuin kaupan kassalla. Kiireinen mieli ja pankkikortin tunnusluvun muistaminen saattavat silloin riittää idean unohtamiseen, ennen kuin ehtii takaisin tietokoneen ääreen kirjoittamaan idean talteen. Ideat on syytä kirjata muistiin heti. Kun kulkee aina pieni vihko ja kynä mukanaan, yllättävät ideat saa tallennettua arkistoon ennen kuin ne unohtuvat ja vaihtuvat toisiin. Ehkä niihin yksittäisiin ideoihin palaa jo parin tunnin päästä, ehkä vasta parin vuoden. Ne ovat kuitenkin tallessa siltä varalta, jos joskus on tarve etsiä kadonnutta ideaa uudelle sävellykselle tai kalastella inspiraatiota.

Olen lukenut *Tie luovuuteen* (Cameron, Julia 1992. *The Artist's Way*. USA: Penguin Group.) -nimistä kirjaa, joka samalla toimii kahdentoista viikon luovana kurssina. Kirjassa on päivittäisiä tehtäviä lukijalle, yksi niistä on aamusivujen kirjoittaminen. Joka aamu tulisi kirjoittaa kolme sivua tajunnanvirtaa paperille. Nuo ajatukset ovat niitä turhia luovuuden estäjiä, jotka on hyvä saada pois mielestä heti aamulla. Toisinaan ne mieltä kaikista eniten kaihertavat ajatukset ovatkin niitä kaikista kipeimpiä aiheita, jotka säveliksi muotoiltuna saavat uuden merkityksen ja niitä pystyy sen jälkeen tarkastelemaan eri näkökulmasta. Kirjoittaminen on aina hyvästä, mutta joillekin säveltäminen on kuin päiväkirjan pitämistä. Tietyt kappaleet huutavat saada syntyä, säveltäjä tarvitsee niitä, hän kirjoittaa ne itselleen ja jos työn tekee hyvin, voivat ne koskettaa jotakuta toistakin lähes yhtä paljon. Vanhojen päiväkirjojen lukeminen, valokuvien katselu ja ylipäätään vanhoihin asioihin palaaminen saattaa laukaista inspiraation.

Yhtä lailla on syytä kuitenkin keskittyä nykyhetkeen. Miljoonat ihmiset matkustavat päivittäin linja-autolla töihin ja kotiin. Matka voi tuntua tylsältä, ja usein mielikin on jo määränpäässä vaikka fyysisesti istuu yhä tiukasti linja-auton penkissä. Ympärillä kuhi-see sävellyksen aiheita. Ei jokaiseen voi – eikä ole syytäkään tarttua – mutta jos inspiraatiota odottaa, voi sen etsimiseen kai nähdä sen verran vaivaa, että riisuu nappikuu- lokkeet korvilta ja edes hetken tiedostaa missä on ja mitä ympärillä tapahtuu. Vaikka varsinainen sävellyksen aihe jäisi vielä matkustamaan linja-autoon, kun säveltäjä nousee kyydistä, on jonkin kappaleen tarina voinut saada sivuhenkilön vaikka vastapäätä istuneesta pojasta.

”Junan violetissa tuolissa nuolia.
 Mieli on taas täynnä turhia huolia.
 Vastapäisellä pojalla armeijan harmaata.
 On vaikea olla huomaamatta kaihoisaa katsettaan.”
 (Partanen: 2010, Juna-asema -sävellyksen tekstistä)

5 Päänsisäisiä kuvia – instrumentaalimusiikin säveltäminen

Instrumentaalimusiikissa tarina on sävelten, rytmien ja harmonian varassa. Ilman sanojakin voi kuitenkin kertoa tarinan. Jotkut kappaleet saavat pääni täyteen kuvia. Mielestäni se on hyvä merkki ja usein miellyn niihin kappaleisiin, jotka saavat pääni sisäisen filmirullan pyörimään. Sellaiset kappaleet myös inspiroivat minua säveltämään musiikkia, joka voi osaltaan pyörittää filmirullaa jonkun kuulijan päässä.

Inspiraatio tällaisiin kappaleisiin saattaa tulla jostain muualta, kuin omista kokemuksista. Mielikuva esimerkiksi Saharan aavikosta saattaa olla vain oman mielikuvituksen varassa, mutta silti mieli saattaa inspiroidua ajatuksesta pukea tuo mielikuva säveliksi. Myös konkreettiset kuvat maisemista, yksityiskohdista, tilanteista, ihmisistä tai mistä vain saattavat inspiroida kertomaan kuvan tarinan musiikin keinoin.

Instrumentaalimusiikissa harmonia, rytmit ja sävelet ovat työkaluja. On olemassa paljon sääntöjä, oppeja ja totuttuja tapoja, joiden pohjalta sävellystä voi lähteä rakentamaan. On myös monia sävellysharjoituksia on, jotka saattavat auttaa pääsemään alkuun jonkin kappaleen kanssa. Vaikka kenties harjoituksista ja säännöistä aloittaminen ei kuulosta kaikista inspiroivimmalta tavalta lähteä luomaan uutta sävellystä, kaikki harjoitus on hyvästä ja inspiraatio saattaa löytyä matkan varrelta. Tai sitten ei. Sävellyksestä saattaa kuitenkin tulla hyvä, ehkä jopa paras, jonka säveltäjä on koskaan tehnyt.

On hyvä osata joitain sävellystekniikoita. Ensimmäinen versio sävellyksestä ei välttämättä aina olekaan se paras ja silloin on hyvä tietää, millä keinoilla sävellystä voi lähteä muokkaamaan. Sävellysopettajani Edward Partyka kehotti minua kirjoittamaan *Kalamektus* -kappaleeseen 10 eri melodiaa. Niistä valikoituivat parhaat ja lopputulos olikin useamman eri melodian yhdistelmä, joka hioutui nätisti yhteen. Sen jälkeen rehar-

monisoin¹ kappaleen kymmenen kertaa. Opettajani kehotti minua kirjoittamaan sekä yhden todella dissonoivan² harmonian että todella ilmeisen ja helpolta kuulostavan harmonian. Lopullinen ratkaisu löytyi jostain siitä väliltä ja kappale, jonka olin kuvitellut valmiiksi sai aivan uuden ilmeen, uuden tarinan. Lopputulos oli parempi.

Kappaleen tarinan ja tunnelman kannalta on tärkeä tietää, miten yleisesti ottaen erilaisia tunnelmia voi musiikista hakea, käyttämällä esimerkiksi tiettyjä intervaleja, rytmejä, harmoniaa, soittimia ja äänenvärejä. Varsinkin elokuvamusiikissa ja teatterimusiikissa tuo tieto on todella tärkeää. Esimerkiksi jännitystä voi luoda käyttämällä dimiasteikkoa³ ja tritonusintervallia⁴, sävelen liikuttaminen puolikkaan sävelaskeleen ylöspäin saa jännityksen tihentämään. Toinen esimerkki elokuvamusiikin puolelta on sordiinin⁵ käyttö trumpettissa ja pasuunassa. Kyseinen soundi tuo uhkan tuntua.

Ihmisille on siis jo vaivihkaa luotu monia tuttuja äänensävyjä, joista uskon melko monille ihmisille tulevan tietynlainen tunnelma. Molli viittaa suruun, duuri iloon, niinhän opetetaan jo koulussa, kun sointujen perään piirretään hymy- ja surunaamoja. Säveltäjän ei kuitenkaan kannata pelätä, että odotukset ja tottumukset olisivat liian syvällä kuulijan korvassa ja mielessä, vaan rajoja voi aina koittaa rikkoa. Kuuntelijoitakin, kuten myös säveltäjiä, on erilaisia. Pelkästään sääntöihin jumittuminen ei kannata. Uuden kappaleen säveltämisen aloittaminen on aina tyhjyyteen hyppäämistä, pimeässä hapuilua ja pikku hiljaa alkaa löytyä suunta, josta valo pilkottaa. Valoa seurataan ja se hukataan sävellystyön edetessä. Jos yrittää välittömästi säveltää täydellisessä valossa, vain täydellisiä säveliä suoltaen, voi lopulta sokeutua kokonaan. Säveltäjän, aivan kuten myös kirjoittajan täytyy oppia virheiden tekemisen taito. *Kirjoittamisen opas* -nettisivuilla (Kirjoittaminen 2013, www) kehoitetaan myös opettelemaan kirjoittamaan huonosti:

”Kun me yritämme tietoisesti välttää virheitä, tai ’huonoa kirjoitusta’, kirjoittamisesta tulee silloin hyvin rajoittunutta. On hyvin vaikeaa olla tekemättä jotain, ja

¹ Reharmonisointi tarkoittaa uudelleensoinnuttamista

² Riitasointuinen

³ Dimiasteikko eli vähennetty asteikko on sävelasteikko, joka koostuu toisistaan pienen terssin päässä olevista sävelistä.

⁴ Ylinouseva kvartti tai vähennetty kvintti. Dissonoiva intervalli, joka tasavireisessä järjestelmässä on kolmen kokosävelaskeleen suuruinen.

⁵ Lisälaite soittimeen, vaimennin, joka vaimentaa äänen voimakkuutta ja muuttaa soittimen äänenväriä.

yrittää varoa sitä, mitä ei pitäisi tehdä. Virheiden pelko jähmettää luovuuden nopeasti ja tehokkaasi. Silloin meillä on hyvin vähän tilaa tutkia ja kokeilla, tai leikkiä sanoilla ja ilmaisuilla.” (Kirjoittaminen 2013, www)

Sävelillä leikkiminen on sallittua, jopa suotavaa. Vasten kaikkia sääntöjä sävelletty kappale saattaa osoittautua omaperäiseksi tuotokseksi ja tuottaa kuulijalleen erikoisia päänsisäisiä kuvia.

”En ole säveltänyt tänään vielä mitään. Silti pursuan energiaa, intoa, kiinnostusta. Vaihdoin inspiraatiopäiväkirja -nimen sävellyspäiväkirjaksi. Hiiteen koko inspiraatio. Säveltäminen on työtä ja minä vasta opiskelen. Teen, kokeilen, epäonnistun, teen uudelleen, olen tyytyväinen ja heti pian tyytymätön.”
(Partanen: 27.12.2012, sävellyspäiväkirja)

6 Niin paljon sanottavaa – laulun sanoittaminen

Kun puhutaan musiikista, olen havainnoinut, että melko monet kuuntelijat mainitsevat laulun sanat heille tärkeimmäksi osaksi kappaletta. Sanat kertovat tarinaa hieman toisella tavalla, ehkä selkeämmin, kuin melodia ja harmonia instrumentaalimusiikissa. Sanoja ymmärtää jokainen, vaikka toki sanoitukset aukeavat jokaiselle eri tavalla. Instrumentaalimusiikki jättää kuitenkin enemmän tulkinnan ja mielikuvituksen varaa kuulijalle.

”Usein laululyyrikolta kysytään, kumpi tuli ensin, teksti vai melodia.” (Salo, 2006, 149)

Ei ole oikeaa tapaa sanoittaa. Ensimmäinen voi tulla teksti, sen ympärille kappale tai toisinpäin. Oman tekstin voi myös antaa toiselle sävellettäväksi tai jokin valmis kappale saattaa tulla sanoitettavaksi tai uudelleen sanoitettavaksi. Usein tilanne on kuitenkin se, että kappale ja sanat syntyvät yhtä aikaa ja muokkaavat toisiaan prosessin aikana kietoutuen yhtenäiseksi kokonaisuudeksi.

Toisinaan koko kappaleen idea ja henki löytyy siitä, että on jotain sanottavaa: jokin aihe, jota haluaa käsitellä, jokin lause joka haluaa päästä musiikilliseen kontekstiin. Kuten jo mainitsin, omat kokemukset synnyttävät tarpeen säveltää ja sanoittaa. Kun käsittelee kappaleessaan henkilökohtaisia asioita, voi kokemuksiaan kuvata hyvinkin tarkasti vaikka tapahtumapaikasta paidan väriin:

”Ja sen kaupungin museoon

me mentiin ja pyyhin kyöneleet sun valkoiseen puseroon.”
(Partanen: 2011, Zürich –sävellyksen tekstistä)

Toisaalta tarinat kaipaavat usein väritystä, vertauskuvia, metaforia ja mielikuvia toimikseen, lähteäkseen todella lentoon ja tuodakseen tekstiin mielenkiintoa:

”Se oli harmaa kaupunki,
harmaampi kuin norsu on aavikolla.
Se oli suuri kaupunki,
suurempi kuin me osasimme olla”
(Partanen: 2011, Zürich –sävellyksen tekstistä)

Omakehtaisten sanoitusten kanssa on tärkeää miettiä, mitä haluaa paljastaa itsestään. Eihän kuulija tietenkään tiedä, mikä osa sanoituksista on faktaa ja mikä fiktiota, mutta sanoittajan täytyy miettiä, mitkä faktat ovat kokonaisuuden kannalta tärkeitä ja mitkä olisi neuvokkaampaa korvata jollain muulla ilmaisulla. Siksi sanoitukset on hyvä kirjoittaa useaan kertaan. Ensin voi vuodattaa kaiken, sitten lähteä karsimaan turhia pois ja kehittää kenties kokonaan uuden lähestymistavan asialle. Sanoittamisessa on myös se hyvä puoli, että tapahtumille voi kirjoittaa aivan toisenlaisen, mielenkiintoisemman lopun. Vapaudet ovat kirjoittajalla.

Etenkin sellaiset sanoitukset, jotka kertovat jostain sanoittajalle hieman vieraammasta aiheesta, vaativat huolellisen taustatutkimuksen tekemistä. Ylipäätään sanoituksia tehdessä on hyvä etsiä lisääineistoa. Tiedon hankkiminen on nyky maailmassa helppoa ja nopeaa, ei tee pahaa eikä vie edes kauheasti aikaa pyöriä aihetta käsittelevillä internetsivuilla sanoittamisen lomassa.

Sanoittamiseenkin on olemassa harjoituksia. Ihan tavallisia kirjoitusharjoituksia löytyy monista eri kirjoitusoppaista. Laululyriikan kirjoittamiseen perehdytään hyvin esimerkiksi Heikki Salon kirjassa *Kahlekuningaslaji* (2006). Edellä mainitusta teoksesta löytyy myös hyviä harjoituksia laululyriikoiden luomiseen.

Sanoittajan käsissä on paljon valintoja, paljon mahdollisuuksia, jotka vaikuttavat tekstiin. Esimerkiksi jo se millä kielellä kirjoittaa on ensimmäinen valinta, joka tietysti tuo omat haasteensa ja mahdollisuutensa. Kieli vaikuttaa paitsi sanoittajan mahdollisuu- teen ilmaista itseään, myös ään-teisiin, tavuihin ja tavujen painotuksiin, sekä yleisesti

soundiin. Murteet, slangisanat, riimit, riimilajit, runomitat, alku- ja loppusoinnut ynnä muut ovat kaikki kirjoittajan käytettävissä olevia työkaluja, joiden avulla tekstiin saa erilaisia sävyjä, rytmejä ja tunnelmaa. Tyylliseikoista riippuen näiden työkalujen käyttö ja olemassaolon tiedostaminen tuo sanoittajalle mahdollisuuksia laajempaan ilmaisuun. Sanoituksen koukku voi myös löytyä edellä mainituista tehokeinoista.

7 Oman instrumentin vaikutus sävellykseen

Muiden säveltäjien kanssa keskusteltuani olen pannut merkille, että moni kappale on saanut alkunsa vain soittelusta. Pianisti harjoittelee asteikkoa sormet sauhuten: ”Äh, väärä ääni.” Toisaalta tuo väärä ääni kuulosti hyvältä, lienee syytä soittaa siihen perään muutama muukin harjoitukseen liittymätön ääni. Vasen käsi hapuilee harmoniaa, oikea käsi innostuu sooloilemaan ja jokin motiivi alkaa toistaa itseään. Sävellys on ilmoittanut itsestään, se haluaa syntyä nyt.

Entäpä kun oma soitin ei ole harmonia- tai melodiasoitin? Itse olen harvoin aloittanut kappaleen tekemisen rumpukompista harjoitellessani instrumenttiani treenikopissa. Pianoläksyjä harjoitellessa sen sijaan on syntynyt kappaleita jos jonkinmoisia. Hyvin usein olen huomannut, että etenkin instrumentaalimusiikkia säveltäessäni bassolinja pyrkii ulos ensimmäisenä. Melodiaa alkaa puskea päähän ja harmoniaa tulee vähän siinä sivussa. Harmoniaa saatan joutua miettimään ja työstämään paljonkin, jotta se syntyisi kaiken ympärille. Kun kappale on valmis alan ihmetellä, mitä ihmettä minä tähän itse soittaisin. Itselle luontaisin osa, komppien keksiminen ja tekeminen, tuntuukin vaivalloiselta. Kaikille muille minulla on tarkat ajo-ohjeet, mutta siinä sivussa olenkin itse pudonnut kelkasta ja hukannut suunnan. Kokeilen, yritän, mutta en meinaa millään olla tyytyväinen. Toivoisin, että joku muu tulisi sanomaan minulle: soita näin!

Uskon kyseisen ilmiön johtuvan siitä, että oman instrumentin kohdalla tavoitteet ja toiveet ovat niin korkealla, että itseään on vaikea tehdä tyytyväiseksi. Yksinkertainen ja toimiva tuntuu tylsältä, onhan kyseinen kappale rumpalin säveltämä, kai sen pitäisi siltä rumpujen osalta myös kuulostaa. Kokonaisuus on kuitenkin se, mikä ratkaisee ja joskus on tyydyttävä tarjoamaan tasainen kyyti kanssamatkustajille, vaikka tekisin mieli

kikkailla ja ajella hieman pientareen kautta. Pienet liikkeet ja eleet tekevät kuitenkin kokonaisuudesta täyden ja ajomatkasta miellyttävän.

”Se on kyl totta että huomaa sun melodioista sun instrumentin! Tosi rytmisiä juttuja, siitä tunnistaa ainakin. Rytmisesti haastavia.”
(Partanen: 13.2.2013, sävellyspäiväkirjaan talletettu, laulajalta saatu palaute)

Vaikka minun on vaikea keksiä omalle instrumentilleni soitettavaa omaan sävellykseeni, instrumenttini on kuitenkin läsnä koko sävellyksessä. Rytmisen tausta puskee läpi ja saattaa aiheuttaa päänvaivaa kanssasoittajille. Sen huomaa myös palautteesta, jota olen saanut sävellyksiäni soittaneilta muusikoilta. Olen kerännyt palautteet talteen sävellyspäiväkirjaani. Se, mikä minulta tulee luonnostaan, saattaa tuntua muista epäloogiselta. Kappaleitani laulaneet laulajat ovat sanoneet, että melodiani ovat uniikkeja ja omaperäisiä, mutta laulajina heille ei tulisi mieleenkään käyttää sellaisia rytmejä ja melodioita omissa sävellyksissään. Melodioideni opettelu on kuulemma haastavaa, mutta antoisaa. Kyseisen palautteen antanut laulaja kertoikin, että hän on minun kappaleitani laulettuaan alkanut miettiä ja haastaa myös omien sävellystensä rytmistä puolta.

”Joo tosi rytmistä on ja melodia ei ole tavallaan pääosassa vaan rytmikka. Joissain sun biiseissä (ei kaikissa) melodia ei välttämättä noudattele mitään tiettyä ”kaunista” linjaa vaan ennemminkin sopeutuu rytmikkaan.”
(Partanen: 13.2.2013, sävellyspäiväkirjaan talletettu, laulajalta saatu palaute)

Usein omasta instrumentistaan huolimatta lauluntekijät saattavat hakeutuvat pianon tai kitaran ääreen säveltämään, vaikka toki poikkeuksiakin löytyy. Jotkut eivät tarvitse instrumenttia ollenkaan säveltääkseen, joillekin tietokone on korvaamaton työväline. Havaintojeni mukaan moni lauluntekijä on kertonut aloittavansa kappaleen säveltämisen vain hakeutumalla instrumentin ääreen, alkamalla soitella ja samalla laulaa mitä sylki suuhun tuo. Myös Heikki Salo mainitsee kirjassaan *Kahlekuningaslaji* (2006) käyttävänsä tätä tekniikkaa. Se johtuu todennäköisesti siitä, että kitara ja piano toimivat sekä harmonia- että melodiasoittimina. Niillä on helppo hahmotella kokonaisuutta, toisin kuin esimerkiksi rummuilla tai puhaltimilla, joilla saa tuotettua vain yhden äänen kerrallaan. Oma instrumentti luultavasti kuitenkin puskee läpi sävellyksistä jollain tavalla, vaikka ei välttämättä sillä ilmeisimmällä: oman instrumentin korostamisella kappaleissa.

8 Inspiraatiokategoriat

- Henkilökohtainen aihe
- Tyyppi ja tapahtuma
- Tilaus
- Musiikillinen tekijä
- Ympäristöstä napattu aihe

Tutkittuani kappaleitani ja muisteltuani kunkin kappaleen inspiraatiohetkeä muodostin viisi erilaista inspiraatiokategoriaa, joihin kappaleeni lopulta jaoin. Osa kappaleista oli vaikea laittaa vain yhteen kategoriaan. Oli tilanteita, jolloin kappale oli saanut ensimmäisen innoituksensa esimerkiksi ympäristöstä, mutta lopulta sävelsin ideasta kappaleen vasta inspiroiduttuani uudelleen vaikkapa jostain musiikillisesta tekijästä. Toisinaan työn aikana kappaleen koko motiivi muuttui ja sen mukana muuttui inspiraatiokategoria. Siksi jaoin osan kappaleista useampaan kategoriaan. Esittelen nyt inspiraatiokategoriat:

8.1 Henkilökohtainen aihe

Olen huomannut, että elämässäni on kausia, jolloin kappaleita syntyy kuin sieninä saateella. Useimmiten tällaiset kaudet ovat sellaisia, kun elämäni muuttuu tai itse muutun, koen jotain uutta ja ihmeellistä tai etsin itseäni. Inspiraatio on kenties tunnetila, mutta tunnetilat ruokkivat toisiaan ja tunnetilat synnyttävät toisia tunnetiloja. Näin syntyy tunnetilojen ketjureaktio. Inspiraatio saattaa olla ensimmäinen, viimeinen tai aivan keskellä kaikkien tunteiden myllerrystä syntynyt tunnetila.

”Lauluntekijä ammentaa rehellisimmät säkeensä omasta itsestään ja elämää elättään pääsääntöisesti muualla kuin chateissa!” (Salo, 2006, 23)

Salo tarkoittaa lauseellaan sitä, että vaikka lauluntekijän on aktiivisesti etsittävä virikkeitä ja uusia aiheita ympäristöstä, esimerkiksi internetistä, omasta elämästä löytyvät kuitenkin ne aiheet, joista säveltäjä onnistuu rehellisimmin kirjoittamaan. Koetut asiat muuttuvat sanoiksi ja säveliksi ja niistä tulee sen kuuloisia, miten säveltäjä on itse asiat kokenut.

”Henkilökohtainen näkökulma, oma kokemus laulun aiheesta, on hyvä lähtökohhta. Monet hittibiisit ovat aiheeltaan ja otteeltaan hyvin henkilökohtaisia. Sanoitaankin, että jos laulun aihe ei liikuta sen tekijää, mitkään opaskirjat eivät auta.” (Salo, 2006, 58)

Havaintojeni mukaan kuulija rakastuu kappaleeseen, jos pystyy samastumaan siihen. Silloin hänelle tulee tunne, että kappale on sävelletty juuri hänen elämänsä soundtrackille ja kyseinen kappale jää aina muistuttamaan jostain tietystä hetkestä tai vaiheesta elämässä. Inspiraation lähteenä toiminut henkilökohtainen aihe jää myös säveltäjän arkistoihin kuin päiväkirjan sivuksi. Jos säveltäjä ei ole itse kokenut asiaa, josta kirjoittaa, sen saattaa kuulla kappaleesta. Hyvin henkilökohtaiset aiheet voivat olla jossain määrin kiperiä aiheita ammentaa inspiraatiota, mutta toisaalta olen huomannut itsestäni, että asioiden pukeminen sanoiksi ja säveliksi jäsentää ajatuksia. Tapahtumat saavat uusia käännteitä, kun niitä ajattelee enemmän, hakee niihin uusia näkökulmia ja niitä värittää niitä lauluun sopivaksi. Siksi toisinaan jotkut elämän hetket ovat niin suuria ja itseä järjestyttäviä, että ne haluaakin säveltää aivan oman elämänsä soundtrackille ja kenties siinä sivussa myös jonkun kuulijan.

8.2 Tyyppi tai tapahtuma

Tyyppi tai tapahtuma –kategoria voi toisinaan voi olla osa henkilökohtainen aihe –kategoriaa tai olla sen alaluokka. Toisaalta, jos inspiraation lähde on linja-autossa vastapäiseen penkkiin istahtanut henkilö, voisi kyseisen kategorian myös laskea kuuluvaksi ympäristöstä napattuun aiheeseen. Heikki Salo toteaa kirjassaan (2006, 69), että laulun näyttämöllä kaksi tavallisinta muuttujaa ovat aika ja henkilöt:

”Yö vaihtuu aamuksi ja rakas lähtee – tapahtumat täytyy joskus vääntää rautalangasta.” (Salo 2006, 69)

Jos aika ja henkilöt ovat merkittävimmät muuttujat laulussa, on niiden luomiseen tarvittu inspiraatio jostain.

Näyttelijät inspiroituvat niin sanotuista hahmoista. Niin myös kirjoittajat. Käsikirjoittajilla on heidän luomilleen hahmoille esikuvia, joita he saattavat risteyttää tai värittää. Niin myös laulujen käsikirjoittajat, säveltäjät inspiroituvat hahmoista. Inspiroiva henkilö saattaa olla lähisukulainen, ystävä, esikuva, vihamies. Yhtä hyvin se voi olla se vastapäinen punapipoinen tyttö neljän ruuhkabussissa. Toisinaan inspiroivat hahmot eivät ehkä ole niitä, joista koko biisin idea syntyy, mutta ne ovat tärkeä osa tarinaa, aivan kuten päähenkilöt kirjoissa ja näytelmissä.

Tapahtumat ovat aivan yhtä tärkeitä inspiraation lähteitä. Jokin mieleenpainuva asia tapahtuu tietyssä paikassa tiettyyn aikaan. Aika mainitaan myös monissa minun kappaleissani. Inspiraation lähteenä voi olla joku tietty elämän vaihe, joka toisaalta liittyy myös henkilökohtaiseen aiheeseen. Toisaalta se voi olla se hetki kun ostin elämäni parhaan donitsin ja lintu kakkasi sen päälle. Silloin tapahtuma ei ehkä tunnu niin ravis-televalta, että sen luokittelisi henkilökohtaiseksi aiheeksi. Kyseessä voi olla pieni tai suuri tapahtuma, joka inspiroi kirjoittamaan hetken kuvan.

8.3 Tilaus

Tilausteos on ulkopuolisen tahon toimesta tilattu sävellys. Tilaajan asettamat vaatimukset ja toiveet sävellykselle saattavat olla erittäin tarkkoja tai vain suuntaa antavia ja laveita.

Tilausteos voi sisältää rajauksia esimerkiksi aiheen, kokoonpanon, tyyli-suunnan, pituuden, vaikeustason, sanoituksen tai sisällön kohdalla. Säveltäjä voi kokea rajaukset haasteena tai saada niistä voimaa ja virikettä sävellyksen syntymiseen. Rajoitukset voivat siis olla haaste tai helpotus. Jos säveltäjältä tilataan esimerkiksi vain sen kummemmin määrittelemätön sävellys big bandille, on säveltäjän haettava inspiraatio aiheeseen jostain ympäristöstä. Hän saa itse asettaa loput vaatimukset ja se voi olla helpottavaa varsinkin niille, jotka paljon kyseistä musiikkia omalla ajallaan kirjoittavat.

Toisaalta rajoitukset voivat antaa raamit jollekin aivan uudelle, sellaiselle jota säveltäjä ei ole aikaisemmin tehnyt. Rajoitukset voivat olla apuväline etsiä referenssikappaleita, tutustua uuteen genreen ja löytää sitä kautta inspiraatio.

Kokoonpanon rajoitukset vaativat säveltäjältä perehtymistä kokoonpanossa mainittuihin soittimiin ja niiden soitinkohtaisiin rajoituksiin, esimerkiksi kunkin soittimen äänialaan ja vireeseen sekä notaatioasioihin.

Pituusrajoitus voi tuoda haasteita sisällön ja kappaleen muodon, kaaren ja dynaamisuuden rakentamisessa. Miten tarina pysyy eheänä, mutta silti kaiken ehtii sanoa? Säveltäjä saattaa joutua lyhentämään sävellystä ja jättämään joitain osia pois. Silloin kappaleen sisäinen dynamiikka muuttuu ja suurin haaste on säilyttää kappale eheänä, ilman että sävellys kuulostaa poukkoilevan osasta toiseen.

Vaikeustaso on rajoituksena usein silloin, kun sävelletään esimerkiksi juniori-big bandille tai aloittelevalle kokoonpanolle. On suotavaa, että lasten puhallinorkesterille tilattu sävellys on sellainen, jonka lapset tosiaan pystyvät soittamaan, mutta toisaalta sellainen joka haastaa soittajan ja on mielenkiintoinen soittaa. Yksinkertaisuus voi tuntua tylsältä, mutta jos löytää hyvän aihion ja osaa pyöriä sen ympärillä tarpeeksi neuvokkaasti, voi pienestä ideasta syntyä suuri sävellys.

Kappaleen aiheeksi tilaaja voi määritellä melkein mitä vain. Säveltäjä voi saada tehtäväkseen esimerkiksi kirjoittaa kappaleen jonkun runon, sadun, kirjan, tanssi- tai teatteriesityksen tai elokuvan pohjalta. Jokainen säveltäjä tulkitsee annettua aihetta omalla tavallaan, mutta tilaaja on kuitenkin se, jota tulisi miellyttää ja jonka mielikuvia sävellyksen tulisi vastata. Esimerkiksi sävellaji, tempo, dissonanssit, rytmikka, tauot, tyylilaji, soundi ja soitinnus ovat keinoja, joilla kappaleeseen saadaan tietynlaista tunnelmaa.

Sanoitus voi olla aiheeltaan rajattu tai rajaamaton. Joskus tilaussävellykseen on jo olemassa valmis sanoitus, esimerkiksi jokin runo, johon tilataan vain sävellys ympärille. Jos sanoitus on valmis, melodia on ensisijaisen tärkeä. Fraasit, riimit, sanojen pituudet, rytmitys, sanojen pehmeys, kovuus ja runomitta, kaikki vaikuttavat siihen, millaisen melodian sanojen ympärille voi rakentaa. Kannattaa selvittää, voiko joitain sanoja muuttaa tai jättää pois.

Jos sanoitukselle on annettu vain aihe, mutta valmiita sanoja ei ole, on aiheeseen tutustuttava ja perehdyttävä huolellisesti. Heikki Salo (2006) kuuluttaa kirjassaan googletamisen ja chatmaailmassa seikkailun perään.

”En kirjoita nykyään lauluakaan, etten googlaisi sen parissa muutama kertaan. Kun tiedän jo aiheeni, mietin muutaman avainsanan, jotka pyöräytän hakukoneeseen.” (Salo 2006, 22-23)

Nykymaailman tietotulvaa voi siis hyvin käyttää hyväkseen laulunkirjoituksessa. On kuitenkin syytä selvittää tilaajalta, minkälaista lähestymistapaa, näkökulmaa ja kerrontaa hän kaipaa sanoitukseen. Voiko sanoitus ottaa kantaa, millainen kertoja tarinassa on, millaista kieltä sanoituksessa voi käyttää, onko kerronnan syytä olla suoraa ja tarkkaa vai enemmänkin kuvailevaa ja symbolista? Jos aihe on itsellesi vieras, mikset kyselisä apua niiltä, jotka tuntevat aiheen paremmin?

Kohdeyleisö pitää aina huomioida, oli kyseessä kuinka rajattu tai rajaamaton teos tahansa. Myös kappaleen funktio tulee huomioida: tukeeko se jotain muuta taidetta, onko se oma kokonaisuutensa, onko se osa jotain konserttisarjaa, onko sen syytä olla kantaaottava, viihteellinen, rentouttava vai mitä kappaleella tavoitellaan?

Tilaus. Rajoite vai helpotus? Uskon, että inspiraatio haluaa seurata haasteita, jos haasteen vain uskaltaa ottaa vastaan ja päättää pystyvä toteuttamaan sen.

8.4 Musiikillinen tekijä

Musiikillinen tekijä inspiraation lähteenä saattaa olla hyvin konkreettinen, esimerkiksi bändi. Uusi bändi, ei yhtään omaa biisiä, mutta rutkasti tahtoa, uskoa ja päämääriä. Se on säveltäjälle tilaisuus johon ei voi olla tarttumatta. Siinä vaiheessa tulee esiin toinen musiikillinen inspiraation lähde: tyylilaji. Jos tyylilaji on vielä vähän hukassa, saa säveltäjä varsin puhtaat käden luoda jotain uutta, sekoitella ja päätellä.

Toki yhtye saattaa olla jo hyvinkin tietoinen tyylistään ja tyylilaji saattaa olla tarkasti rajattu. Silloin on perehdyttävä tyylilajiin ja tyylinmukaisuuteen. Jälleen haaste uuden alueen valloittamisesta inspiroi aloittamaan ja toteuttamaan. Näin ollen myös jokin tietty tyylilaji saattaa olla inspiraation lähde.

Oma tai vieras instrumentti on mitä inspiroivin kapistus. Ihmisen keskittymiskyky on kovin rajallinen ja instrumenttia harjoitellessaan muusikko saattaa päätyä vain jamitteluun ja fiilistelemään. Tällöin pienistä aihioista, sävelkuluista, sointukierroista, kompeista, rytmisistä ideoista saattaa odottamattomasti syntyä tarve viedä ne uudelle tasolle ja tehdä niistä jotain pysyvää. Kaikki nuo pienet musiikilliset elementit voivat olla inspiraatiotulvaa enteilevä tihkusade.

Instrumentilla tuotetut äänet ovat siis mitä ilmeisin inspiraation lähde. Niin on itse instrumenttikin fyysisessä muodossaan. Instrumentti on soittajalle kuin ruumiinosa, siihen voi syntyä vahva side ja sen kanssa vietetyt hetket ovat soittajalle korvaamattomia, ikimuistoisia. Vanha rakas piano mummolan nurkassa tai uusi kimalteleva symbaali saattavat olla niin kauniita, kiehtovia, tunteita herättäviä, tärkeitä ja soundiltaan miellyttäviä, että niiden sointia ja tarinaa ajatellen haluaa säveltää kappaleen.

Myös kanssamuusikko voi inspiroida säveltäjää. Jos säveltäjä ihailee jonkun muusikon ilmaisua, persoonallista soundia tai soittoestetiikkaa, saattaa hänen taitonsa inspiroida säveltäjää tekemään kappaleen juuri hänen soitettavakseen tai laulettavakseen.

8.5 Ympäristöstä napattu aihe

”Totta kai inspiraatioon törmää myös sattumalta. Kannattaa kulkea silmät ja korvat auki.” (Salo, 2006, 22)

Itse inspiraatio syntyy säveltäjän sisällä, mutta aiheita on maailma pullollaan. Mieleme joutuu koko ajan härnätyksi. Esimerkiksi muu taide, media, ympäristö, luonto, meitä ympäröivä kulttuuri tai lentävä lausahdus saattavat saada niin sanotun runosuonen sykkimään, vaikka päämäärämme olisi ollut vain pääntyhjennyshetki suosikkielokuvan parissa. Itse olen kokenut monta rauhallista hetkeä television edessä, kun yhtäkkiä jossain saippuasarjassa lausuttu repliikki on tärähtänyt tajuntaani ja ruvennut punomaan omia verkkojaan mieleni sopukoissa. Yksi lause on tuonut mieleen toisen lauseen, on syntynyt riimi ja ajatus – kenties jo pieni melodianpätkä on salakavalasti alkanut soida päässäni. Inspiraation aalto on kuohahtanut vaahtopäiseksi aallokoksi ja laiskottelu muuttunut hetkessä tietokoneen näppäimistön naputukseksi.

”Usein laulun alkupisteeksi riittää väärin kuultu tai muuten vain omituinen lause jonkun ohimenevän lähimmäisen suusta.” (Salo, 2006, 22)

Joskus joku ystäväni tai joku täysin tuntematon henkilö on saattanut heittää ilmoille lauseen, joka on jäänyt mieleeni. Vaikken ole heti ruvennut työstämään siitä kappaletta, myöhemmin olen ehkä palannutkin aiheeseen ja yhdistellyt muutamia päässäni pyörineitä irrallisia lauseita tai aihioita yhdeksi kappaleeksi. Yksi irrallinen lause ei nimittäin välttämättä tuo laululle vielä tarinaa tai sanomaa, saati sitten musiikkia tekstin ympärille. Silloin inspiraatiolle on käyttöä myös säveltämisen muissa vaiheissa.

Olen pannut merkille, että moni säveltäjä myös inspiroituu toisten kirjoittamasta musiikista. Itse olen istunut lukuisia kertoja konsertissa samalla nauttien mielenkiintoisesta musiikista, samalla istuen kuin tuli hännän alla odottaen, että pääsen vapauttamaan konsertin ansiosta sisälleni patoutuneet ideavirrat. Mieleeni on tulvahtanut lukuisia aiheita, joista haluan säveltää ja lukuisia ideoita siitä, kuinka voin toteuttaa ideani.

Ympäriämme tapahtuu koko ajan, joudumme jatkuvasti vastaanottamaan tietoa ja ideoita syttyä ja sammuu kuin tähtiä taivaalla. Tärkeintä on kuitenkin muistaa ne muistamisen arvoiset ideat ja pitää ne mielessä, omassa ideapankissa, kunnes tulee sisäinen kutina luoda jotain uutta, laajentaa tähtikarttaa.

9 Tilasto kappaleistani

Seuraavaan taulukkoon olen koonnut valmiit kappaleeni sävellysjärjestyksessä. Kappaleet on sävelletty vuosina 2006-2013. Taulukosta ilmenee kappaleen nimi, tyylilaji, bändi, jonka kanssa kappaletta on soitettu (jos on) sekä inspiraatiokategoria. Osa kappaleista on jaoteltu useampaan kategoriaan, sillä kuten jo aikaisemmin mainitsin, jaotelu ei kaikkien kappaleiden kohdalla ole ollut helppoa. Toisaalta sehän vain osoittaa inspiraation tutkimattomat tiet: se menee ja tulee kuten haluaa, joskus sitä saa kalastella, joskus se yllättää ja hyökkää takaapäin. Mainittakoon vielä, että jokaisen kappaleen ensimmäistä säveltä en ole kirjoittanut jo valmiiksi inspiroituneessa tilassa. Inspiraatio on voinut löytyä matkan varrelta, minkä jälkeen se on kulkenut kanssani hetken ja jatkanut taas omille poluilleen. Lyhyimmätkin hetket ovat riittäneet ja olleet korvaamattomia.

Taulukko 1.

Nro	Kappale	Tyylilaji	Inspiraatio	Bändi
1	Chinese Whale	Jazz	Musiikillinen tekijä	Trio Punahilkka
2	Kalamektus	Jazz	Musiikillinen tekijä	Trio Punahilkka
3	Aamukaste	Jazz	Musiikillinen tekijä	Trio Punahilkka
4	Black 'n Gold	Jazz	Musiikillinen tekijä	Trio Punahilkka
5	Song for my Cymbal	Jazz	Musiikillinen tekijä	Trio Punahilkka
6	Reissumiehen kissa	Pop	Henkilökohtainen	Suurvisiiri

			aihe	
7	En ole huomannut	Pop	Henkilökohtainen aihe	-
8	Tarina	Pop	Tyyppi tai tapahtuma	Suurvisiiri
9	Sisko tanssii	Pop	Tyyppi tai tapahtuma	-
10	Erikoinen	Pop	Tyyppi tai tapahtuma Musiikillinen tekijä	Vihreät Valot
11	Juna-asema	Pop	Henkilökohtainen aihe Ympäristöstä nappattu aihe	Suurvisiiri
12	Hankalaa	Pop	Henkilökohtainen aihe	Vihreät Valot
13	Sun biisi	Pop	Henkilökohtainen aihe	Suurvisiiri
14	Kevääksi	Pop	Henkilökohtainen aihe	Vihreät Valot
15	Kaikkiin muihin	Pop	Musiikillinen tekijä	Vihreät Valot
16	Pieni tytöntylleröinen	Pop	Tilaus Musiikillinen tekijä	Vihreät Valot
17	Ilo oli olla alla	Jazz/Latin	Musiikillinen tekijä	Trio Punahilkka
18	Helsinkiin	Pop	Henkilökohtainen aihe Musiikillinen tekijä Tyyppi tai tapahtuma	-
19	Tervaskatu	Pop	Tilaus Tyyppi tai tapahtuma	Suurvisiiri
20	Peli	Pop	Henkilökohtainen aihe	Vihreät Valot

21	Ullakolla	Pop	Ympäristöstä nappattu aihe	Suurvisiiri
22	Zürich	Pop	Henkilökohtainen aihe	Suurvisiiri
23	Ei ne mene hukkaan/Lumibiisi	Pop	Henkilökohtainen aihe Tyyppi tai tapahtuma Ympäristöstä nappattu aihe -> Tilaus	Vihreät Valot
24	Jotakin vain kävi	Pop	Henkilökohtainen aihe Ympäristöstä nappattu aihe	Suurvisiiri
25	Yksi kesä Keski-Euroopassa	Pop	Henkilökohtainen aihe Tyyppi tai tapahtuma Ympäristöstä nappattu aihe	Suurvisiiri
26	Kesätaikoja	Pop	Tilaus	Suurvisiiri
27	Viimeinen lauluni	Pop	Henkilökohtainen aihe	Suurvisiiri
28	Ikuinen valssi	Pop	Tyyppi tai tapahtuma	Suurvisiiri
29	Nonexistent Innocence	Funk/soul/pop	Ympäristöstä nappattu aihe Musiikillinen tekijä	Berlin Nun
30	Koukussa	Rock	Ympäristöstä nappattu aihe Tilaus	-
31	Hazy song	R'n'B/HipHop	Musiikillinen tekijä Ympäristöstä nappattu aihe	Berlin Nun

32	Äiti	Pop	Henkilökohtainen aihe Tyyppi tai tapahtuma	Suurvisiiri
33	Väärällä kadulla	Pop	Henkilökohtainen aihe Tyyppi tai tapahtuma Ympäristöstä nappattu aihe	Suurvisiiri
34	Etiäiset	Pop	Henkilökohtainen aihe	-
35	Pop Orgasm	Funk/soul/pop	Tilaus Ympäristöstä nappattu aihe Musiikillinen tekijä	Berlin Nun
36	A Party too funky to leave	Funk/pop	Musiikillinen tekijä Ympäristöstä nappattu aihe	Berlin Nun
37	Take out your tambourine	Funk/pop	Ympäristöstä nappattu aihe	Berlin Nun
38	Tell me about it	R 'n B/pop	Henkilökohtainen aihe Ympäristöstä nappattu	Berlin Nun
39	Ensimmäinen elokuuta	Jazz	Musiikillinen tekijä	-
40	Siivotaan meidät	Pop	Ympäristöstä nappattu aihe	Suurvisiiri
41	Night rules	Funk/soul/pop	Henkilökohtainen aihe	Berlin Nun
42	I don't have those feelings anymore	Funk/soul/pop	Ympäristöstä nappattu aihe Musiikillinen tekijä	Berlin Nun

10 Yhtye – säveltäjän ydinperhe

Pian on aika konkreettisesti kertoa mistä kaikki on lähtenyt, miten minun sävellykseni ovat kasvaneet ajatuksen siemenestä versoiksi ja lopulta puhjenneet kukkaan.

Ensin kuitenkin esittelen lyhyesti bändini, jotka ovat paitsi toimineet inspiraationa, myös vaikuttaneet kappaleiden viimeistelyyn kaikista tärkeimmällä tavalla: muuttamalla nuot tikuvan musiikiksi, tekemällä kappaleen olemassa olevaksi.

10.1 Trio Punahilkka

Trio Punahilkka sai alkunsa jo Konservatorio-aikoina, mutta muutti useaan otteeseen muotoaan. Bändin toiminta kuitenkin jatkui ja omien kappaleiden säveltäminen tuli kuvioon mukaan, kun vakituinen kokoonpano oli vihdoinkin löytynyt vuonna 2006. Nimensä mukaan yhtye on kolmihenkinen: piano, basso ja rummut. Musiikkimme on melodista jazzia, jossa kuuluu vaikutteet niin popista kuin perinteisestä jazztraditiosta.

10.2 Vihreät Valot

Vihreät Valot on poikkeuksellinen bändi, sillä se on luotu televisiosarjaa varten. Se koostuu hahmoista, jotka ovat kuvitteellisia. Toisaalta se koostuu muusikoista ja näyttelijöistä, jotka sekä näyttelivät bändin jäsenenä toimivia hahmoja että tekevät yhdessä musiikkia kuin mikä tahansa yhtye. Alun perin *Emmi Ensemble* -nimellä toiminut Yle2 -kanavan *Uusi päivä* -sarjaa varten luotu bändi sai alkunsa koesoittojen ja koekuvausten kautta kesällä 2010. Toisilleen tuntemattomat nuoret muusikot valitsi ja saattoi yhteen koesoittoiraati, käsikirjoittajat ja tuottajat, eli uuden sarjan taustalla toimiva koneisto. Yhteinen sävel löytyi kuitenkin nopeasti ja työt aloitettiin heti täysillä. Ensin *Emmi Ensemble* esitti sarjassa muiden yhtyeiden kappaleita, jotka olimme bändin ja muutama muusikkituottajan kanssa sovittaneet uudelleen. Aika pian aloimme kuitenkin säveltää omaa musiikkia. Yhtyeen nykyinen nimi, *Vihreät Valot*, vaihtui sarjanjuonen yhteydessä. Yhtyeessä on kaksi laulajaa, mies- ja naissolisti, sekä heidän lisäksi koskettimet, rummut, basso, kitara ja toinen kitara keikoilla. Bändi on keikkaillut aktiivisesti alkuvaiheista lähtien ja julkaissut säännöllisesti uutta materiaalia niin sarjassa kuin internetissäkin.

10.3 Berlin Nun

Berlin Nun perustettiin vuonna 2009 alun perin cover- ja bilebändiksi, mutta yhtyeen linjaus musiikin suhteen oli alusta asti selvä. Funkia, soulia ja poppia yhdistellen kahdeksan nuorta naismuusikkoa lähti kokoamaan ohjelmistoa ja ensimmäisen keikan heitimme jo perustamisvuoden syksyllä. Kuten jo mainitsin, yhtye koostuu siis kahdeksasta naismuusikosta, joiden instrumentit ovat laulu, koskettimet, kitara, rummut, basso, tenorisaksofoni, baritonisaksofoni ja trumpetti. *Berlin Nun* keikkaili kaksi vuotta soittaen omia sovituksia muiden kappaleista, mutta vuonna 2011 päätimme vihdoinkin toteuttaa alkuperäisen haaveemme ja alkaa säveltää omaa musiikkia.

Vuonna 2012 nauhoitimme ensimmäisen demomme ja soitimme ensimmäisen keikan, jolla esitettiin vain omaa musiikkia. Sen jälkeen *Berlin Nun* on tanssittanut yleisöä omaperäisellä funk/soul/pop -tyylisellä musiikillaan, paikasta riippumatta.

10.4 Suurvisiiri

Suurvisiiri on bändi, jonka kasasin vuonna 2012 päästäkseni soittamaan ja itse myös laulamaan omia sävellyksiäni. Yhtye on aivan tuore, eikä ole vielä soittanut yhtäkään keikkaa, vaikkakin ensimmäinen on jo sovittu. Monista eri tyylilajeista vaikutteita ottavat popsävellykset ovat minun kynästäni, mutta sovitukset on tehty yhdessä koko bändin voimin. Keväällä 2013 yhtyeemme on nauhoittanut ensimmäistä demoa, joka sisältää kolme kappaletta. Itse soitan siis yhtyeessä rumpuja ja laulan. Sen lisäksi bändiin kuuluu kosketinsoittaja, kitaristi ja basisti.

11 Kappaleeni

11.1 Kalamektus

Säv. Siiri Partanen

Sov. Trio Punahilkka

Inspiraation kategoria(t):

Musiikillinen tekijä

Ensimmäinen versio sävelletty vuonna 2007

Lopullinen versio valmistui keväällä 2011

Kalamektus syntyi lapsuudenkodissani, äitini vanhan pianon ääressä. Kappaleen rytminen idea, joka pohjautuu vain neljäsosatrioliin, oli ensimmäinen ideani ja kappaleen alkuperäinen motiivi. Kappaleessa oli alunperin intro⁶, bassosoolo, joka jakautui kahteen osaan, sekä pianosoolo ja outro⁷. Varsinainen melodia puuttui, kappaleen motiivit olivat rytmeissä ja harmoniassa.

Sveitsissä ollessani sain yksityisiä sävellystunteja ja otimme opettajani kanssa käsitteilyyn *Kalamektuksen*. Sain tehtäväksi kirjoittaa intron jälkeisiin bassosoolo-osiin kymmenen erilaista melodiaa. Tein työtä käskettyä ja lopulta yhdistelin parhaista melodioista yhden kokonaisuuden, josta tuli kappaleen varsinainen melodia. Opettajani pyysi minua vielä reharmonisoimaan kappaleen kymmenen kertaa. Alkuperäinen harmonia ei kuitenkaan muuttunut merkittävästi.

Kalamektuksen inspiraation lähteet olivat puhtaasti musiikilliset, ja siksi se kuuluu kategoriaan Musiikillinen tekijä. *Trio Punahilkka* on esittänyt sekä kappaleen alkuperäistä että uutta versiota.

11.2 Song for my cymbal (she's a lady)

Säv. Siiri Partanen

Sov. Trio Punahilkka

Inspiraation kategoria(t):

Musiikillinen tekijä

Sävelletty vuonna 2007

⁶ Kappaleen alkusoitto

⁷ Kappaleen loppusoitto

Song for my cymbal (she's a lady) on yksi niistä harvoista kappaleistani, joka on saanut alkunsa rummuista. Halusin tehdä uptempo⁸-kappaleen, jossa pääsisin soittamaan paljon ride-symbaaliani, jonka sointiin olin ja olen yhä erityisen mieltynyt. Kappaleen melodia syntyi idean jälkeen ensimmäisenä ja bassolinja sekä harmonia siinä samalla. Kappaleen teeman säveltäminen ei kestänyt kovinkaan kauan, mutta soolokierto on hakenut muotoaan alusta asti. Vieläkään se ei ole löytänyt lopullista olomuotoaan, vaikka kappaletta on esitetty *Trio Punahilkan* keikoilla.

Musiikillinen tekijä, tällä kertaa siis oma instrumenttini, toimi tämän kappaleen inspiraationa.

11.3 Erikoinen

Säv. Siiri Partanen

San. Hanna-Riikka Siitonen & Siiri Partanen

Sov. Vihreät Valot

Inspiraation kategoria(t):

Tyyppi ja tapahtuma

Musiikillinen tekijä

Sävelletty syksyllä 2010

Vuoden 2010 syksyllä aloitin työt Ylen *Uusi päivä* tv-sarjassa. Suunnittelimme omia kappaleita sarjassa esiintyvälle *Emmi Ensemblelle* (nykyisin *Vihreät Valot*), ja sarjan juonessakin oli tarvetta roolihahmoni kirjoittamalle kappaleelle. Olin harjoittelemassa pianoläksyjä koululla ja kuten yleensä, aloin soittaa jotain aivan muuta kuin mitä piti. Rupesin tapaillemaan intron melodiaa, sitten kertosäettä ja lopulta säkeistöä. Kirjoitin tekstiä siinä samalla ja vietin sillä viikolla hyvin paljon aikaa koulun atk-luokassa tehden kappaleesta GarageBandilla⁹ demoa.

Teksti oli alun perin hyvin erilainen, samoin kuin GarageBand-ohjelmalla tekemäni versio kappaleesta. Osia oli enemmän, ja kappale oli tyyliltään aika levällään. Kuitenkin

⁸ Nopeatempoinen

⁹ Apple Inc. –yhtiön luoma musiikki- ja audio-ohjelma

kultuaan kappaleen bändi ja sen aikaiset musiikkituottajamme syttyivät siitä, ja niinpä otimme sen työn alle. Sarjassa näyttelevä ja sarjassa esitettävästä musiikista vastaava Hanna-Riikka Siitonen kirjoitti uudet sanat kappaleeseen säilyttäen kuitenkin aiheen ja kertosaikeiston sanat minun tekstistäni. Bridgestä¹⁰ tehtiin C-osa ja säkeistön puolikkaasta bridge. Enää en edes muista, miten alkuperäiset sanat menivät, mutta yhä kuunnellessani kappaletta, näen päässäni sekoituksen *Uusi päivä* -sarjan hahmoja, *Emmiä* ja *Vilmaa*. Näen mielessäni sen kuinka vaalea tyttö juoksee lumihankeen, ottaa balettiosut pois jaloista ja huutaa kohti taivasta. Inspiraationa toimi siis bändin lisäksi sarjan hahmot, etenkin *Emmi*, jolle ajattelin alun perin kirjoittaa kappaleen. *Erikoinen* päätyi sarjassa kuitenkin minun hahmoni, *Cican*, laulamaksi, ja kun sitä on myöhemmin ahkerasti esitetty *Vihreiden Valojen* keikoilla, on yhtyeemme toinen solisti, *Jani*, laulanut sen. Kappale on julkaistu *Uusi Päivä* -sarjassa sekä internetissä ja siitä on tehty musiikkivideo.

Inspiraatiokategorialtaan luokittelisin kappaleen Tyyppi ja tapahtuma -kategoriaan, sillä eniten aiheen kannalta minua inspiroivat sarjan hahmot. Myös bändi inspiroi minua tekemään kappaleen, ja alkuperäinen idea sävellykseen syntyi pianon ääressä yhdestä musiikillisesta motiivista. Tällä perusteella toinen, yhtä sopiva inspiraatiokategoria *Erikoiselle* on Musiikillinen tekijä.

11.4 Juna-asema

Säv. & San. Siiri Partanen

Inspiraation kategoria(t):

Henkilökohtainen aihe

Ympäristöstä napattu aihe

Sävelletty syksyllä 2010

Hieman nimestään poiketen kappale on kirjoitettu junassa, ei juna-asemalla. Sunnuntaifilis rinnassani matkasin junalla kohti kotia. Tein havaintoja itsestäni, lähijunasta jos-

¹⁰ Bridge tarkoittaa kappaleen osaa, esimerkiksi välisosaa joka erottaa A- ja B-osan.

sa matkustin ja sen matkustajista. Lopulta kaivoin puhelimeni esiin ja aloin kirjoittaa lyriikoita. Kirjoitin sanat junassa istuessani melkein kokonaan valmiiksi.

Seuraavalla viikolla päästyäni pianoluokkaan aloin taas vain soitella. Löysin kappaleen läpi kantavan motiivin, jonka päälle aloin laulella jo kirjoittamiani sanoja. Sovitin sanoja sävellykseen sopiviksi ja sävellys syntyi kertaistumalta.

Senhetkiset omat tunteeni, ikävä, yksinäisyys ja haikeus sekä ympäristö inspiroivat minua kirjoittamaan kappaleen. Niinpä kappale sijoittuu sekä Henkilökohtainen aihe kategoriaan, että Ympäristöstä napattu aihe -kategoriaan. Kappaleen sovitusta on vielä kesken, eikä sitä ole esitetty julkisesti millään bändillä.

11.5 Kesätaikoja

Säv. & san. Siiri Partanen

Sov. Siiri Partanen, Kristian Suninen, Joni Saukkoriipi, Matias Kiiveri, Juuso Kilpi

Inspiraatio kategoria(t):

Tilaus

Tilaus tehty 29.4.2011

Kysely 18.5.2011

Aloitettu 19.5.2011

Epätoivoa havaittavissa 2.6.2012

Valmis 22.6.2012

Siskoni oli aikaisemminkin esittänyt minulle toiveita tietyn tyylisistä ja -aiheisista kappaleista, joita olin toteuttanut. Keväällä 2011 hän toivoi minun säveltävän kesäaiheisen kappaleen, joka olisi musiikillisesti itämaisen oloinen ja tanssittava. Idea kiehtoi, mutta inspiraatio ei leimahtanut välittömästi liekkeihin. Lupasin yrittää, mutten luvannut onnistua.

Muistan aloittaneeni introsta. Sävelsin bassolinjan tapani mukaisesti ensin ja rakentelin siihen päälle hieman kitara- ja komppi-ideoita. Kuuntelin joitain kappaleita, joista toivoin saavani inspiraatiota ja referenssejä. Alku oli hidas ja tahmea. Inspiraatiokin pysytteli aivan omilla kesälaitumillaan.

Meni monta viikkoa ennen kuin palasin kappaleen pariin. Keskikesä lähestyi ja Sveitissä ollessani kaipasin Suomen valoisaan kesää. Sain idean juhannustaiioista. Mieleeni tuli Muumi-animaation juhannusjakso ja aluksi vain ne perinteisimmät juhannustaiat. Tein paljon taustatutkimusta taikoihin liittyen ja kun menin sisälle niihin perinteisiin, sain jostain idean käyttää *Kalevalaa* inspiraationa. Lueskelin *Kalevalan* runoja ja neljännessä runosta löysin kohtia, joita halusin lainata suoraan tekstiini. Vaihtelin toki hieman sanoja ja sanamuotoja.

Alla pätkä *Kalevalan* neljännessä runosta. Lihavoituna ovat ne sanat, jotka lainasin suoraan *Kesätaikojen* laululyriikoihin.

“Siinä itki **impi** illan,
 kaikerteli kaiken yötä
 rannalla **vesikivellä**,
laajalla lahen perällä.
 Aamulla ani varahin
 katsoi tuonne niemen päähän:
 kolme oli neittä niemen päässä ...
 ne on merta kylpemässä!
 Aino neiti neljänneksi,
 vitsan varpa viienneksi!

Heitti paitansa pajulle,
hamehensa haapaselle,
sukkansa sulalle maalle,
 kenkänsä vesikivelle,
 helmet hietarantaselle,
 sormukset somerikolle.”

Kalevalan Ainosta muotoutui esikuva tarinani päähenkilölle, joka puhuu tekstissä minämuodossa kuvaten itseään myös impenä. Käytin lyriikoissa lisäksi suomalaista sananlaskua: kesä kuivaa, minkä kastelee.

Työstin tekstiä melko kauan, mutta päästyäni aiheeseen lopulta kiinni olin erittäin inpiroitunut siitä. Ensin syntyi ensimmäinen säkeistö, sitten melodia ja sanat suunnilleen

käsi kädessä yhtä aikaa. Etsin tekstiini juhannustaikoja internetistä ja kirjasin niitä ensin ylös, ennen kuin valitsin riimeiltään sopivimmat. Sitten syntyi kertosaie. Toinen säkeistö oli pulmallinen, sillä en halunnut enempää luetella enempää juhannustaikoja, vaan syventää tarinaa. Uppouduin internetin maailmaan ja lueskelin aina vain lisää tarinoita juhannustaioista ja niiden historiasta. Aloin enemmän ajatella kesää, Suomen kesää, suomalaisuutta. Siitä mieleeni johtui *Kalevala*, joka on aina ollut minua kiehtova eepos. *Ainon* tarina tuntui kiehtovalta ja sopivalta, mutta karsin sen dramaattisuutta ja keskityin vain rakkausaihioon. Tekstini ei siis viittaa suoraan *Ainoon*, mutta inspiraation lähteenä *Ainon* hahmo oli korvaamaton. Vaikka alun perin kappaleen inspiraation lähteen voisi kategorisoida Tilaukseksi, jälki-inspiraation jakaisin kategoriaan Tyyppi ja tapahtuma; tarkemmin sanottuna tapahtuma eli juhannus, tyyppi eli *Kalevalan Aino*.

Kappale ei lopulta ollut aivan sitä, mitä siskoni odotti, mutta olin itse todella tyytyväinen. Myönnän, että jätin siskoni toivoman itämaisyyden melko vähälle, sillä kokonaisuuden kannalta perkussiopainotteinen, hieman toisella tavalla etninen tunnelma tuntui paremmalta. Kappale on esitetty yhdellä *Vihreiden Valojen* keikalla, ja *Suurvisiirin* kanssa nauhoitamme siitä demoa parasta aikaa studiossa.

11.6 Take out your Tambourine

Säv. san. & sov. Siiri Partanen

Inspiraatio kategoria(t):

Ympäristöstä napattu aihe

Idea saatu toukokuussa 2012

Sävellys valmis 30.7.2012

Toukokuussa 2012 meillä oli *Berlin Nun* -yhtyeen kanssa ensimmäinen keikka, jolla soitimme pelkkiä omia sävellyksiä. Olimme jännittyneitä ja pyörimme Kansallisteatterin Lavaklubin takahuoneessa kuin levoton kanalauma. Takahuoneesta löytyi jonkun tamburiini, jonka nappasin käteeni ja soittelin sitä jännityksissäni. Yksi bändimme jäsenistä tokaisi jotain tamburiinista ja juttu jatkui, kunnes jonkun suusta syöksähti lause: take out your tambourine. Minä sanoin heti, että siitä tulee sitten seuraava kappaleemme. En enää muista olinko aivan tosissani sillä hetkellä, mutta lause jäi kuitenkin pyörimään adrenaliinin ja jännityksen sekoittamaan päähäni.

Kesäloman alettua hahmottelin hieman bassolinjaa kappaleeseen ja keksin introon muutamat melodiat torville. Sen pidemmälle kappale ei edennytkään noin kuukauteen, annoin sen olla. Palattuani kesälomareissulta Kanadasta oloni oli levoton ja halusin säveltää jotain. Kaivoin taas kappaleen pöydälle. Mietin lausetta Take out your tambourine. Mihin se voisi liittyä? Se oli kuitenkin vain irrallinen lause, ei edes aihe. Keksin kertosaikeiston ensimmäisenä, mutta kappaleen tarina ja aihe olivat yhä hukassa. Lopulta muistan miettineeni, että tamburiinin soittaminen on tavallaan niin yksinkertainen asia, että sen täytyy suorastaan julistaa jotain sanomaa. Mitä? Musiikin tekemisen ilosanomaa. Jokainen osaa ottaa tamburiinin käteen ja lyödä tai heilauttaa sitä. Kaiken kiireen keskellä voi siis joskus pitää rentouttavan rytmisession pelkän tamburiinin kanssa ja sen voi hyvällä omallatunnolla tehdä pilke silmäkulmassa, aivan kuten itse kirjoitin kyseiset lyriikat.

Työstinkin tekstiä aika pitkään, mutta siinä samalla tein jo A-osaan sointuja ja melodi-aa. Halusin kirjoittaa puhaltajille nopeita ja rytmisiä juttuja, joissa he pääsisivät esille. Halusin kappaleeseen energiaa, intensiteettiä ja rytmisiä iskuja. C-osan reggae-osuus pälkähti päähäni kuunneltuani paljon *The Policea*, jossa reggaevaikutteet ovat kuultavissa. Reggae tuntui myös hauskalta ajatukselta, kun ajattelin kappaleen aihetta ja sanomaa. Onhan reggae tunnetusti letkeää, rentoa ja rytmistä. C-osa tuntui ja saattaa yhä tuntua jopa hieman kornilta, mutta niin minä sen tarkoitinkin, sillä koko kappale on huumorilla höystetty energiapaukku, jossa on kuitenkin nyky maailman kiireisiin kantaaottava sanoma: joskus paineet voi purkaa vaikka soittamalla tamburiinia! Se saattaa kuulostaa hölmöltä, mutta kappaleen kertoja seisoo sanojensa takana. Aina ei tarvitse miettiä, mikä on järkevää ja mikä ei, kunhan se tuntuu hyvältä.

Kappale sai siis alkuperäisen innoituksensa lentävästä lauseesta, jonka minä nappasin mieleeni ja onnekseni onnistuin pitämään sen siellä. Myöhemmin sain innoitusta myös *The Policen* musiikista. Kaiken tämän perusteella kategorisoin kappaleen tietysti Ympäristöstä napatuksi aiheeksi. *Berlin Nun* otti kappaleen heti ohjelmistoonsa ja sitä on esitetty syksystä 2012 lähtien melkein jokaisella *Berlin Nunin* keikalla.

11.7 Ensimmäinen elokuuta

Säv. Siiri Partanen

Inspiraatio kategoria(t):

Musiikillinen tekijä

Sävelletty elokuussa 2012

Nimensä mukaisesti elokuun ensimmäisenä päivänä kappale sai alkunsa. Olin yksin vanhempieni luona kotona, mieli oli hieman haikea, kun jälleen yksi kesä läheni loppuun. Mielessäni oli tuleva B-kurssitutkintokonsertti, jota varten olin ajatellut säveltää uusia kappaleita. Niinpä tartuin työhön. Minulle hyvin ominaisella tavalla aloitin jälleen bassolinjasta, etenin melodiaan ja harmonia tuli viimeisenä. Halusin leikkiä rytmikällä ja sain ajatuksen kirjoittaa periaatteessa saman melodian kahdessa eri tahtilajissa. Chick Corean *Now He Sings, Now He Sobs* -kappale on pitkään ollut yksi suosikeistani ja se antoi vielä jonkinlaista inspiraatiota työprosessin aikana, vaikutti muuan muassa kappaleeni rytmikkaan. *Ensimmäinen elokuuta* syntyi yllättävän nopeasti, mutta vieläkin sitä ei ole soitettu millään bändillä, en ihmettelisi vaikka se vielä vaihtaisi nimeäkin. Inspiraatiokategorialtaan se on kuitenkin selvästi Musiikillinen tekijä.

11.8 Ei ne mene hukkaan/Lumibiisi

Säv. Siiri Partanen

San. Kalle Ruusukallio

Sov. Vihreät Valot

Inspiraatio kategoria(t):

Henkilökohtainen aihe

Tyyppi ja tapahtuma

Tilaus

Ensimmäinen versio tehty keväällä 2011

Lopullinen versio valmistui keväällä 2013

Ollessani vaihdossa Sveitsissä inspiraationi oli huipussaan. Kappaleita syntyi jatkuvalla syötöllä, sillä elämäni muuttui hetkessä niin radikaalisti, ja jotenkin minun oli niitä muutoksia käsiteltävä. Kun aloitin kyseisen kappaleen kirjoittamisen, koin ettei minulla ollut

minkäänlaista aihetta, mutta kuitenkin paljon sanottavaa. Kappaleen alkuperäiset sanat alkoivatkin:

"Harmi, että kaikesta on kirjoitettu lauluja."

Itse aihe käsitteli lähinnä aikaa. Joka asiassa tuntui, että aika rajoittaa, aika parantaa, aika kuljettaa, aika johtaa kaikkea. Oma aikani vaihdossa oli kulunut valtavan nopeasti. Kirjoitin kappaleen vaihtoni loppuajasta, kun olin jo ehtinyt kokea kaikenlaista ja edessä oli enää reilu kuukausi. Tunsin saaneeni vaihtoajaltani valtavasti, mutta toisaalta aika oli kulunut niin nopeasti, että tunsin samalla tyytymättömyyttä siitä, etten ollut ehtinyt tehdä ja kokea enempää. Yhtä aikaa mielessäni oli ylipäättään nuoriin ihmisiin kohdistuvat paineet ja etenkin sana: pitäisi.

Sävelsin kappaleen valmiiksi, tein siitä GarageBandilla demon ja lähetin sen *Vihreille Valoille*. Palaute oli välitön: sanat eivät auenneet muille. Päätin tarkentaa niitä keskittymällä yhä enemmän aiheeseen nuoriin kohdistuvat paineet.

Kun palasin Sveitsistä, soitimme kappaletta muutaman kerran, mutta se ei jostain syystä lähtenyt toimimaan. Niin vain tapahtuu joskus ja hyväksyin sen. Olimme yrittäneet kuitenkin parhaamme. Sanat eivät vielääkään olleet sitä mitä haluttiin. Kappale painui unholaan.

Kevättalvella 2012 *Vihreät Valot* saivat ehdotuksen, että tekisimme talvihenkisen kappaleen, josta kuvattaisi musiikkivideo lumilinnassa. Jostain syystä kaivoimme esiin *Ei ne mene hukkaan* -kappaleen ja minä kirjoitin siihen vaihtoehtoiset uudet talvisanat. Bändimme toinen jäsen kirjoitti toiset vaihtoehtosanat. Päädyimme kollegani kirjoittamiin sanoihin ja rupesimme työstämään kappaletta bändin kanssa. Sinä talvena musiikkivideo jäi kuitenkin kuvaamatta. Kappaletta tosin esitettiin muutamilla keikoilla, ja ehdimme äänittää siihen studiossa pohjat. Lauluraidat taisivat jäädä sillä kertaa tekemättä.

Vuoden 2012 lopussa *Vihreille Valoille* tuli tarvetta saada nopeasti uusi kappale *Uusi päivä* -sarjan juoneen. Taas kaivettiin esiin kyseinen kappale, joka nyt tunnettiin jo nimellä *Lumibiisi*. Kävimme studiossa äänittämässä uuden version kappaleesta, ja sarjassa kappaletta esitettiin muutamassa jaksossa. Lopulta siitä kuvattiin musiikkivideo, joka julkaistiin 5.4.2013.

Kappale kulki pitkän matkan Sveitsistä Suomeen, nimestä *Ei ne mene hukkaan* nimeen *Lumibiisi*. Kehitys oli huima ja jälkikäteen sitä on ollut ilo miettiä ja analysoida. Sen kappaleen tarkoitus olikin aivan jokin muu kuin miksi sen aluksi kuvittelin.

Tämäntyyppisten kappaleiden kategorisointi on vaikeaa. Alun perin inspiraation lähde oli henkilökohtainen aihe, välillä se pyörähti Tyyppi ja tapahtuma -kategorian puolelle, mutta lopulta kappaleesta tuli Tilaus. Syntyprosessi oli monivaiheinen, hyvin värikäs.

12 Pohdinta

Oma suhteeni inspiraatioon on kuin mikä tahansa ihmissuhde. Toisinaan hyvä, toisinaan huono. Välillä tuntuu, että kenkä puristaa vaikka miten yrittäisin saada omat, järjestelliset ajatukseni mahtumaan inspiraation kanssa samaan mieleen, omaan pieneen mieleeni. Inspiraatio häiritsee, sekoittaa ja laittaa aikataulut uusiksi. Silloin kiroan sen pois mielestäni, torjun sen, enkä vastaa kysymyksiin, joita se huutaa mieleni jokaisessa sopukassa niin lujaa että hädin tuskin kuulen muita ajatuksiani. Painu pois inspiraatio, en tarvitse sinua!

Kuitenkin kaipaen inspiraatiota. Oma rakas inspiraationi, missä olet kun minulla on yksinäinen ja tyhjä olo? Mikset voisi tulla ja täyttää minua energiallasi, antaa minulle ajatuksia, intoa, tekemistä? Levoton olo iskee kun inspiraatiosta ei ole kuulunut moneen viikkoon, jopa kuukauteen. En voikaan elää ilman sitä, tarvitsen sitä sittenkin. En viihdykään niiden järjestellisten ajatusten parissa. Asenteeni on kuitenkin se, etten halua olla riippuvainen inspiraatiosta, vaikka joskus salaa tunnen olevani. Etenkin tämän opinnäytetyöprosessini aikana olen yhä enemmän alkanut ymmärtää, että minä itse voin kutsua inspiraation kylään. Ei tarvitsekaan leikkiä kissa-hiiri-leikkiä. Voin olla rohkea ja hienovaraisesti houkutella inspiraation luokseni vierailulle. Kun sen on aika lähteä, hyvästelen sen, mutta toivotan tervetulleeksi uudelleen. Toisinaan se on liian kiireinen, ehkä jonkun toisen kanssa. Silloin minun on osattava toimia yksin.

Opinnäytetyöni on ehkä hieman muuttanut suhtautumistani inspiraatioon ja säveltämiseen. Toisaalta olen yhä paremmin oivaltanut, kuinka paljon töitä täytyy tehdä, kuinka paljon ympäristölle avoimempi pitäisi vielä olla, kuinka paljon enemmän pitäisi kuunnel-

la ja ottaa oppia sen sijaan, että haikailisi inspiraation perään. Toisaalta taas olen huomannut olevani harvinaisen onnekas, kun olen saanut tutustua inspiraatioon ja sen kautta säveltämiseen sekä jaksanut viedä sävellyksiäni eteenpäin, etteivät ne ole jääneet vain pöytälaatikkoon pölyttymään.

Halusin, että inspiraatio on läsnä tekstissäni mahdollisimman paljon. Henkilökohtaisessa mielessä se onnistui, sillä monta kertaa kirjoittaessani opinnäytetyötäni, koin olevani inspiroituneessa tilassa. Välillä minun teki vain niin vimmatusti mieli säveltää, että sormeni väkisin hakeutuivat tietokoneen näppäimistöltä kohti pianon koskettimia, mieleni alkoi virittäytyä soivemmille taajuuksille. Useimmiten jatkoin kuitenkin kirjoittamista, mutta otin tietoisesti tuon tunteen mukaan tekstiin, sillä toivon tekstini inspiroivan myös lukijoita.

Inspiraatiokategorioiden luominen antoi minulle konkreettisia vastauksia. Halusin tietää kuinka suuri rooli inspiraatiolla on ollut sävellystyössäni. En ollut ollenkaan varma, että saan edes jokaista kappaletta kategorisoitua, mutta palattuani jokaisen sävellyksen syntyprosessiin huomasin jossain vaiheessa joka kerta tunteneeni itseni inspiroituneeksi. Löysin asioita, jotka ovat minulle niitä kaikista inspiroivimpia ja aion pitää ne mielessä niinä hetkinä, kun inspiraationi on karkuteillä. Yritin luoda mahdollisimman yleispätevät kategoriat, jotka eivät olisi vain minun käytettävissäni. Siksi kategoriat ovat laajoja ja yhä laajennettavissa. Uskon kuitenkin, että muilla säveltäjillä kategoriani toimisivat kenties vain osittain, kenties joidenkin kohdalla eivät ollenkaan. Toisilla säveltäjillä ne kenties menisivät ristiin, toiset voisivat keksiä aivan omia kategorioita. Onko sävellysten lajitteleminen inspiraatiokategorioihin edes järkevää? Sen saa jokainen säveltäjä itse päättää. Minulle se on ollut mielenkiintoista, avaavaa ja opettanut tarkastelemaan ja kritisoimaan omia sävellyksiäni ja säveltäjäyyttäni objektiivisemmin.

Kun aloitin opinnäytetyöni kirjoittamisen, huomasin että muistan melkein jokaisen kappaleeni syntyhetken. Listasin kappaleet ja palasin niiden juurille. Ilman vuosien sävellystyötä en olisi voinut jakaa kappaleitani inspiraatiokategorioihin, enkä olisi voinut edes luoda kategorioita, jotka ovat opinnäytetyöni näkyvin tulos. Mitä henkisiin tuloksiin tulee, ne olivat vielä suuremmat. Opin paljon itsestäni ja omasta säveltäjäyydestäni. Huomasin, miten erilaisia asioita olen oppinut käsittelemään säveltämisen kautta, toisaalta huomasin puutteeni säveltäjänä ja sanoittajana. Kuuntelin läpi lähes jokaisen kappaleeni, josta on edes jonkinlainen äänite. Niiden kautta pystyin palaamaan menneisyyteen, ja yhtäkkiä elämäni vilisti silmiäni edessä.

Muistin, missä olen ollut, kun olen säveltänyt kappaleen. Muistin, mikä on aiheuttanut aivoissani sellaisen ärsykkeen, että olen halunnut tarttua siihen ja pukea sen säveliksi. Muistin joistain hetkistä jopa todella epäloogisen tarkkoja asioita, kuten mitä minulla on ollut päällä tai mitä teetä olen juonut, kun olen istunut pianon ääreen, laskenut sormeni koskettimille ja antanut oman energiani virrata sormista pianoon, tunteista säveliin. Mistä tämä kielii?

Sanotaan, että oman lapsen syntymä on ihmiselle elämän tärkein ja ikimuistoinen hetki. Entä kun lapsia on 42? Silti. Synnytyksen tuska ja kipu kuulemma hellittää heti kun pienokainen on syntynyt maailmaan. Inspiraatio voi olla tuskallinen tunnetila, sävellysprosessi vielä tuskallisempi, stressaavampi ja hermoja raastavampi. Mutta puhdistuuko mieli ja unohtuuko kuljettu pimeä ja kivinen tie, kun sävellys vihdoinkin syntyy ja näkee päivänvalon? Ainakin minulle lopputuloksen kuuleminen on palkitsevaa ja opettavaista, vaikka ensi kuulemalta kappale saattaakin yhä tuntua keskeneräiseltä. Vaan emmehän me ihmisetkään maailmaan valmiina synny. Syntymästä alkaa aivan uusi tie: kehitys. Ihmiset, aika, paikka ja kaikki ympärillämme oleva muokkaa meitä. Sävellystä soittavat muusikot, tilanteet, tilat, sovittajat ja monet muut seikat muokkaavat niin sanottua valmista sävellystä, joka ei lopulta ehkä koskaan ole itse säveltäjälle täysin valmis. Lapsi on säveltäjän ja inspiraation yhteisen suhteen tuotos. Se on meidän synnyttämämme, mutta se elää omaa elämäänsä. Ja hyvä niin. Se säilyy silti mielessä, korvassa, sydämessä.

Lähteet

Salo, Heikki 2006. Kahlekuningaslaji. Keuruu: Like.

Hako, Pekka; Nieminen, Risto 2006. Ammatti: Säveltäjä. Helsinki: Like.

Salmenhaara, Erkki 1976. Miten sävellykseni ovat syntyneet. Helsinki: Otava.

Hako, Pekka 2002. Minä, säveltäjä 1. Helsinki: Summa.

Torvinen, Juha; Tuovinen, Pekka 2002. Minä, säveltäjä 2. Helsinki: Summa.

Jimmy, Webb 1998. Tunesmith. New York: Hyperion.

Cameron, Julia 1992. The Artist's Way. USA: Penguin Group.

Ekström, Nora. Kirjoittamisen 2011. Opettajan kertomus – Kirjoittamisen opettamisesta kognitiiviselta pohjalta Jyväskylä: Jyväskylän Yliopisto.

Werner Söderström Osakeyhtiö. 1983. Facta 2001. Porvoo: WSOY.

Kirjoittaminen 2013. Nettiartikkeli kirjoittamisesta.

<http://www.kirjoittaminen.opassivut.net/inspiraatio.html> (luettu 21.2.2013)

13 Tutkimusaineisto

Sävellyspäiväkirja 2013. Oma sävellyspäiväkirjani vuosilta 2006-2013.

Omat sävellykseni vuosilta 2006-2013

Liite 1: Kalamektus, nuotti

Tekijänoikeudellisista syistä kaikista nuoteista on julkaistu vain ensimmäinen sivu.

Kalamektus

Säv. Siiri Partanen

Kalamektus

Siiri Partanen

♩ = 130

Piano

5 **A** Fmaj7 Cmaj7 E Em

9 Fmaj7 Cmaj7 1. D

13 2. D Em7/D Em7/D

17 **B** Am⁹ Am7/C F#m7(b5)

21 Am⁹ Am7/C D/F#

Pno.

Liite 2: Song for my cymbal (she's a lady), nuotti

Song for my cymbal (she's a lady)

Säv. Siiri Partanen

Song for my cymbal (she's a lady)

Up-tempo

Siiri Partanen

Piano

Am7 Am7

Pno.

5 Am7 Am7 Eb7

Pno.

11 F9 Am7 G Ab7 Ab7

Pno.

17

Drum solo

Liite 3: Juna-asema, lyriikat ja nuotti

Juna-asema

Säv. san. Siiri Partanen

A1

Juna-asema täynnä harmaata savua
välistä pilkottaa kirkasta valoa
kiireen tuntu karkottaa ajatuksia
on vaikeaa kuunnella naista
joka puhuu purkista asiaa

A2

Juna-asema täynnä tunteita
niitä samoja vanhoja
ääni kuuluttaa uudelleen purkista

B

*Hyvät naiset ja herrat
nyt jo kolmannen kerran
on aika taas astua läpi
liukuvista ovista
muistithan lippusi leimata
ja viimeisen Malboron ulkona
maahan tumpata*

A3

Junan violetissa tuolissa nuolia
mieli on taas täynnä turhia huolia
vastapäisellä pojalla armeijanharmaata
on vaikea olla huomaamatta
kaihoisaa katsettaan
kello kilahtaa ääni kantautuu purkista

B

*Hyvät naiset ja herrat
nyt jo kolmannen kerran...*

C

Miksi silloin on aina vikaa junan vaihteissa
kun voisi jo olla kotona
halimassa omaa rakasta

Juna-asema

♩ = 60

Intro keys&voc

Piano

D aeol

5 A

Pno.

9

Pno.

11

Pno.

13 Interlude

Pno.

15 A2

Pno.

Liite 4: Kesätaikoja, lyriikat ja nuotti

Kesätaikoja

Säv. san. Siiri Partanen

Sov. Siiri Partanen, Kristian Suninen, Joni Saukkoriipi, Matias Kiiveri, Juuso Kilpi

A1

Palan halusta tehdä kesätaikoja
kerään tyynyn alle seitsemän kukkaa
käännän vasemman jalan sukkaa

Palan halusta tehdä kesätaikoja
pyörin niityllä ja tuijotan tyhjää kaivoa
juoksen naapurin ruispellossa

BRIDGE

Ja voi sitä kasteista niittyä, laituria ja yhtä tiettyä
jonka kanssa tahdon kesän jakaa

B

*Aijajai mä ajan takaa,
paljain jaloin niin et roiskuu rapaa,
kesätaian toteuttajaa,
valoisan yön sanansaattajaa.*

A2

Vesikivellä, laajan lahen perällä
heitän pajan pajulle, hameen haavalle
sukat riisun rantahiekalle

Keskikesällä, kirkkaan veden äärellä
jälleen yksi impi istuu, ei malta lähteä
vielä oottaa kesälempeä

BRIDGE

Ja jos taika ei toteudu, jos kulta ei ilmaannu
niin kesää kuivaa minkä kastelee, kesä kuivaa mun kyynleet

B

Aijajai mä ajan takaa...

Kesätaikoja

Intro

con rep. ♩ = 125

Acoustic Guitar

Piano

A

5

A. Gtr.

Pno.

B \flat m G \flat maj7/B \flat A \flat 6

7

A. Gtr.

Pno.

B \flat m G \flat maj7/B \flat A \flat 6

Liite 5: Take out your tambourine, lyriikat ja nuotti

Take out your tambourine

Säv. san. sov. Siiri Partanen

B

Take out your tambourine

'n show me how you feel, give me the beat

take out your tambourine!

Take out your tambourine

'n show me how you feel, give me the beat

take out your tambourine

you can play like this

(hand claps)

A1

Our life is just working

If we don't find a way to ease up a bit at work and hit the hay

And all the energy is fading away!

Now is the right time to try to chime the song of your own life

Hey it's not a crime!

B

So take out your tambourine...

A2

Life is too stressful

Do you have time to breathe

take a break and have a seat?

Your life is now and it's here, so carpe diem, someday your future will appear

just face your fear!

C

So chill, go find your happiness

fill up your inner emptiness

Life is just too short

don't be a spoilsport

Chill, let rhythm come to you

U-u-u-u...

Chill. O-o-o-o.....

B

Take out your tambourine...

Take out your tambourine

Siiri Partanen

Intro

♩ = 150

Trumpet in B♭

Tenor Saxophone

Baritone Saxophone

Piano

2

Tpt.

Ten. Sax.

Bari. Sax.

Pno.

Liite 6: Ensimmäinen elokuuta, nuotti

Ensimmäinen elokuuta

Säv. Siiri Partanen

Ensimmäinen elokuuta

Siiri Partanen

♩ = 86

Piano

Bbm¹¹

♩ = 86

Acoustic Bass

5

Pno.

Ab⁶

Bbm¹¹

A. Bass

9

Pno.

Bbm¹¹

A. Bass

Liite 7: Ei ne mene hukkaan, lyriikat

Ei ne mene hukkaan

Säv. san. sov. Siiri Partanen

A1

Mene tyttö mene, urallasi pian etene
mene poika mene, älä vastuutasi väistele
näitä kehotuksia jo joka lapsi kuulee
vaikka alussa jokainen kai askeleissaan hapuilee

(A1 versio 1

Harmi, että kaikesta on jo kirjoitettu lauluja
kaikesta asioista on maalattu monia tauluja
jokaisesta muistosta on otettu valokuva
kaikki tahtoo osoittaa, et ihmismieli on haavoittuva)

A2

Sankareista veistetään jo miljoonatta patsasta
joku näkee näyn, toinen osaa puhuu vatsasta
etsitään vain ihmisiä, jotka kaiken taitaa
nuorille ei enää sanota et teillä on hei aikaa

(A2 versio 1

Rakkaudesta veistetään jo miljoonatta patsasta
joku näkee näyn, toinen osaa puhuu vatsasta
etsitään vain ihmisiä, jotka kaiken taitaa
nuorille ei enää sanota et teillä on hei aikaa)

B1

*Itketään lattialle yhdessä pieni lammikko
pyydystetään siihen asumaan vaikka rupisammakko
kyyneleet ei mene hukkaan, ei ne meinannutkaan
kyyneleet ei mene hukkaan*

A3

Pieni pää voi mennä sekaisin jo niin vähästä
koko ajan tuntuu et nyt on jo liian myöhästä
joka virheestä pitäis heti jotain oppia
jo lapsena oot mämmikoura, jos et saa koppia

B2

*Itketään lattialle yhdessä pieni lammikko
pyydystetään siihen asumaan vaikka rupisammakko
kyyneleet ei mene hukkaan, ei ne meinannutkaan
kyyneleet ei mene hukkaan*

C

Ja silloin kun vaan seotuttaa
niin tekis mieli käydä
lattialle makaamaan
yksi tunti kelloa tuijottaa
ja katsoa mitä siitä seuraa

B3

*Itketään lattialle yhdessä pieni lammikko
pyydystetään siihen asumaan vaikka rupisammakko
aika ei valu hukkaan, ei se meinannutkaan
aika ei valu hukkaan, ei se meinannutkaan
aika ei valu hukkaan*

Liite 8: Lumibiisi, lyriikat

Lumibiisi

Säv. Siiri Partanen, Kalle Ruusukallio

San. Kalle Ruusukallio

Sov. Vihreät Valot

A1

Talvella voi jäätymistä olla montaa laatua
yhden niistä kokee, jos vain koittaa hankeen maatua
siksi äiti patisteli monet vaatteet pukemaan
oppisinpa joskus lämpömittaria lukemaan

A2

Mutta eipä talvi meitä taistelutta kangista
lunta tupaan pakkasukko, näytä malli hangista
tuntikaudet lumisotaa, turvaan lumilinnaan
linnan tornin huipulta voin vilkutella Tallinnaan

B

*Talvipäivän taksikuski, saisko kyydin keskustaan?
jaksetaan me kaksin tuskin jalkaa enää liikuttaa
Kaikki, mitä saatiin aikaan
peittyy talven taikaan
on lunta tullut hyvään aikaan*

A3

Kahdenkymppin pakkasissa kaipaa lämpöä kesäkuun
mut silti kylmä kuuluu talveen ja vuodenaikojen vaihteluun
lumetonta talvea en osaa kuvitella
ollaan sentään Suomessa eikä Antiguan saarella

Liite 9: Erikoinen, lyriikat

Erikoinen

Säv. Siiri Partanen

San. Hanna-Riikka Siitonen & Siiri Partanen

Sov. Vihreät Valot

A1

Mä olen aina tiennyt että oon vaan vähän liian erikoinen oottamaan
mun ympärilläni ei riitä päivänvalo niille jotka jäävät seuraamaan

BRIDGE

Jo lapsena mä opin sen
en kiinni vaan ohi juoksen
opin kuinka muita viihdyttää
auringosta runon tein
ja luulin tanssiaskelin
voin pakoon päästä pimeää

B

*En haluaisi nuoruuttani tuhлата
ei kai ihminen noin vain voi palaa itsestään hukata*

A2

Sain ihailua lahjoistain ja katseet kateellisten ruokki itsetuntoain
ne jotka täällä pelaa röyhkeimmin saa parhaimmasta romaanistaan stipendin

BRIDGE

Yksin suunnittelin sen
mun maailman valloituksen
tahdoin tietää miltä tuntuu
yleisöä huudattaa
mut rakkautta ei ole se
et uskottelee muille
pystyvänsä muuttumaan

B

En haluaisi nuoruuttani tuhлата

ei kai ihminen noin vain voi palaa itsestään hukata

C

En enää jaksanut tanssia

vedin balettitossut pois jaloista

etsin muiden silmistä kotia

en enää löytänyt sanoja

en edes yhtä ainoaa kirjainta

mutta silti huusin kohti taivasta

B

En haluaisi nuoruuttani tuhлата

ei kai ihminen noin vain voi palaa itsestään hukata

Liite 10: Äänite

1. Erikoinen
2. Kesätaikoja
3. Take out your tambourine
4. Ei ne mene hukkaan
5. Lumibiisi

Mikään äänitteellä esiintyvä kappale ei ole tarkoitettu julkiseen levitykseen. Kappaleet ovat Garagebandilla tehtyjä, bändin harjoituskäyttöön tehtyjä, suuntaa antavia demoja tai playback -nauhoja. Sen voi huomata äänitteiden laadusta tai alussa esiintyvistä metronomiraidasta. Äänitteen on ainoastaan tarkoitus tukea opinnäytetyön tekstiä ja havainnollistaa kappalekohtaisia syntytarinoita. Äänitteitä ei ole mahdollista laittaa verkkoon tulevaan opinnäytetyöhön tekijänoikeudellisista syistä.